

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย
ในเขตกรุงเทพมหานคร

วรรณัญฐกานต์ นุชพุ่ม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2557

**Factors Affecting Commercial Bank Credit Card Payment
in Bangkok**

Woranutthakarn Nuchpum

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Faculty of Economic, Dhurakij Pundit University

2014

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต
	ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร
ชื่อผู้เขียน	วรรณัฐกานต์ นุชพุ่ม
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ.ดร. อนุวัฒน์ ชลไพศาล
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา	2557

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน ในเขตกรุงเทพมหานคร ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต และระดับความเข้าใจทางการเงิน โดยการเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เครื่องมือสถิติทั้งค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิธีการแบบจำลองโลจิสติก (Logit Model) รวมทั้งการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน มีจำนวน 207 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุโดยเฉลี่ย 34 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้โดยเฉลี่ย 31,823.67 บาทต่อเดือน รายจ่ายโดยเฉลี่ย 17,436.23 บาทต่อเดือน และมีเงินออมโดยเฉลี่ย 14,387.44 บาทต่อเดือน ถิ่นบัตรเครดิตมากกว่า 1 ใบ มีการวางแผนการใช้จ่ายบัตรเครดิตและใช้บัตรเครดิตแทนเงินสดในการซื้อสินค้าและบริการ ส่วนใหญ่มีสภาพคล่องทางการเงินคงเดิมหลังจากมีบัตรเครดิต ในส่วนของความรู้ทางการเงินส่วนใหญ่มีความรู้ในการคำนวณดอกเบี้ย และเครดิตบูโร ในส่วนของทางเลือกในการลงทุน และนโยบายคุ้มครองเงินฝากส่วนใหญ่ไม่ทราบ

ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนเงินออม การวางแผนการใช้จ่ายบัตรเครดิต ความรู้ทางการเงิน ส่วน จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง มีผลในทิศทางตรงข้ามกับพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน ซึ่งหมายถึงยังมีจำนวนบัตรเครดิตในครอบครองจำนวนมากยิ่งส่งผลให้พฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนน้อยลง

Thesis Title	Factors Affecting Commercial Bank Credit Card Payment in Bangkok
Author	Ms. Woranutthakarn Nuchpum
Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Anuwat Cholpaisal
Department	Economics
Academic Year	2014

ABSTRACT

The study examines the factors that influence ability of credit card debt payment of consumers in Bangkok area. The hypothetical issues are personal factors, credit card using behavior and financial literacy. The study collects data by using a questionnaire of 400 samples and analyzing the data with statistical tools such as frequency, percentage, mean, standard deviation. The binary choice logit model and correlations of the variables on the behavior of credit card debt payment are employed to this study.

The results show that 207 of the sample are females with average age at 34 years old, single, with a bachelor's degree, average income around 31,823.67 baht per month, average spending around 17,436.23 baht per month and have savings around 14,387.44 baht per month. Most of the sample own more than 1 credit card and they have plan to spend money by using credit cards to buy goods and services. However, they do not have knowledge of interest rate calculation, credit bureau, choice of investment and deposit insurance policies.

The factors that statistical influence credit card debt payment are gender, age, education, saving, credit card using planning and financial literacy.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดีของ ผศ.ดร. อนุวัฒน์ ชลไพศาล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้และข้อคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้รวมทั้งช่วยตรวจสอบการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกขั้นตอน ผู้ศึกษารู้สึกเป็นเกียรติ และซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ชนินทร์ มีโกศล และ ดร.วิษณุ วงศ์สินศิริกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ในการแก้ไขเนื้อหาส่งผลให้งานวิจัยชิ้นนี้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ คณะเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตทุกท่าน ที่ให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจตลอดมา

ในส่วนของคุณค่าต่างๆ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณบุคลากรทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้สละเวลาและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม

สำหรับคุณค่าที่ยิ่งใหญ่ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณของบิดามารดาผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดู ให้การศึกษา ตลอดจน คุณครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนในการประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้ศึกษาให้มีความสำเร็จในวันนี้

และท้ายสุดนี้ ขอผิดพลาดใด ๆ ที่ปรากฏอยู่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

วรรณัฐกานต์ นุชพุ่ม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๑
สารบัญตาราง.....	๗
สารบัญรูป.....	๗
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 สมมติฐานการศึกษา.....	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี.....	7
2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	23
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	23
3.2 ขอบเขตของการศึกษา.....	24
3.3 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	25
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	25
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	26
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	26
3.7 สมมติฐานในการศึกษา.....	28
4. ผลการศึกษา.....	30
5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	47

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	50
ภาคผนวก.....	53
ก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรม SPSS.....	54
ข คำถามความรู้ทางการเงินทั่วไป.....	60
ค แบบสอบถาม.....	62
ประวัติผู้ศึกษา.....	65

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 อัตราการเจริญเติบโตของธุรกิจบัตรเครดิต.....	2
1.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะทางการเงิน.....	4
2.1 แสดงทิศทางของตัวแปรการศึกษา ของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
4.1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคล จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะ ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	31
4.2 แสดงข้อมูลของพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	32
4.3 แสดงข้อมูลของระดับความเข้าใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะข้อมูลเชิงคุณภาพ	35
4.4 แสดงค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ข้อมูลทั่วไปเชิงปริมาณของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	37
4.5 แสดง Pearson Correlation ระหว่างตัวแปร รายได้ต่อเดือน กับ ค่าใช้จ่าย ต่อเดือน.....	39
4.6 การทดสอบความเหมาะสมของปัจจัยที่ใช้ในโมเดล.....	41
4.7 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (Model Summary).....	41
4.8 ความถูกต้องของสมการในการทำนาย.....	42
4.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สมการ Binary Logit.....	43

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ความสัมพันธ์เชิงบวก.....	9
2.2 ความสัมพันธ์เชิงลบ.....	9
2.3 ความสัมพันธ์เท่ากับ 0	9
2.4 ความสัมพันธ์เส้นโค้ง.....	9
2.5 ฟังก์ชันเส้นโค้งของ Logistic Regression	12
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	23

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการใช้บัตรเครดิตในประเทศไทยมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นบัตรที่สามารถซื้อสินค้าและบริการในการบริโภคได้ล่วงหน้า ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน บัตรเครดิตมีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มคนทำงานที่มีรายได้ประจำ จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกิดการแข่งขันและการสร้างกลยุทธ์ทางการตลาด รูปแบบต่างๆ ของสถาบันการเงินของผู้ออกบัตรเครดิต ซึ่งจะเห็นได้จากการที่สถาบันการเงินของผู้ออกบัตรเครดิตมีการพัฒนาบัตรเครดิต รูปแบบต่างๆ มากขึ้น เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริโภคหันมาใช้บริการของตนเองมากที่สุด และเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้จ่าย ให้กับผู้บริโภค ในการซื้อสินค้าและบริการ

ธุรกิจบัตรเครดิต นอกจากจะมีบทบาทมากขึ้น โดยเป็นที่ยอมรับและได้รับความนิยมมากในปัจจุบันแล้ว ยังถือได้ว่ามีส่วนช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งนี้การใช้บัตรเครดิตจะช่วยให้เพิ่มความปลอดภัยแก่ผู้ถือ โดยทำให้ไม่ต้องพกพาเงินสด คิดตัวเป็นจำนวนมาก ได้รับความสะดวกในการใช้จ่ายใช้สอยซื้อหาสิ่งของและรับบริการล่วงหน้าได้ระยะหนึ่ง ก่อนที่สถาบันการเงินของผู้ออกบัตรเครดิตจะเรียกเก็บเงินตามที่ใช้จ่ายภายในระยะเวลาที่กำหนด ส่งผลให้ธุรกิจการค้ามีการหมุนเวียนและผู้บริโภคได้รับประโยชน์มากกว่าปกติ การให้บริการบัตรเครดิตเป็นทางเลือกหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจยุคใหม่

จะเห็นได้ว่าภาวะการแข่งขันของธุรกิจบัตรเครดิตอย่างรุนแรงส่งผลให้จำนวนบัตรเครดิต และวงเงินการให้สินเชื่อของบัตรเครดิตเพิ่มขึ้น ทำให้มูลค่าการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตสูงขึ้น การใช้บัตรเครดิตโดยขาดความระมัดระวังอาจก่อให้เกิดปัญหาหนี้เสียได้ และในอนาคตย่อมส่งผลกระทบต่อหนี้คงค้างของบัตรเครดิตด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ซึ่งจะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต อาจเป็นประโยชน์ต่อธนาคารผู้ออกบัตรเครดิต ในการคัดเลือกการออกบัตรเครดิตให้กับผู้ถือบัตรเครดิต และผู้ถือบัตรเครดิตในการวางแผนการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต

ตารางที่ 1.1 อัตราการเจริญเติบโตของธุรกิจบัตรเครดิต

หน่วย : ล้านบาท

ไตรมาส	จำนวนบัตร	อัตรา การเจริญเติบโต ร้อยละ	ปริมาณ การใช้จ่าย	อัตรา การเจริญเติบโต ร้อยละ	ยอดสินเชื่อ คงค้าง	อัตรา การเจริญเติบโต ร้อยละ
Q4/2551	12,971,694.00		86,500.61		189,226.88	
Q1/2552	13,136,392.00	1.27	80,076.95	-7.43	181,182.15	-4.25
Q2/2552	13,103,448.00	-0.25	74,591.54	-6.85	182,806.94	0.90
Q3/2552	13,226,236.00	0.94	74,945.94	0.48	183,127.88	0.18
Q4/2552	13,489,402.00	1.99	101,590.39	35.55	196,598.97	7.36
Q1/2553	13,452,731.00	-0.27	91,843.89	-9.59	183,008.62	-6.91
Q2/2553	13,538,360.00	0.64	79,543.24	-13.39	187,086.00	2.23
Q3/2553	13,895,259.00	2.64	82,420.10	3.62	191,378.51	2.29
Q4/2553	14,187,815.00	2.11	119,577.45	45.08	216,426.53	13.09
Q1/2554	14,320,259.00	0.93	98,320.43	-17.78	194,698.95	-10.04
Q2/2554	14,665,169.00	2.41	92,925.00	-5.49	202,129.00	3.82
Q3/2554	15,080,118.00	2.83	98,415.01	5.91	206,735.96	2.28
Q4/2554	15,328,291.00	1.65	129,275.35	31.36	228,903.37	10.72
Q1/2555	15,628,273.00	1.96	106,562.84	-17.57	215,726.78	-5.76
Q2/2555	15,980,342.00	2.25	99,515.25	-6.61	221,567.98	2.71
Q3/2555	16,361,717.00	2.39	100,303.48	0.79	226,499.95	2.23
Q4/2555	16,870,025.00	3.11	145,088.20	44.65	261,553.36	15.48
Q1/2556	17,269,576.00	2.37	121,429.74	-16.31	240,727.62	-7.96
Q2/2556	17,725,735.00	2.64	112,445.47	-7.40	252,577.52	4.92
Q3/2556	18,105,540.00	2.14	116,369.67	3.49	257,142.16	1.81
Q4/2556	18,548,754.00	2.45	151,485.02	30.18	290,425.41	12.94
Q1/2557	18,930,185.00	2.06	130,924.91	-13.57	268,906.71	-7.41
Q2/2557	19,371,944.00	2.33	120,501.30	-7.96	276,785.46	2.93

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

จากตารางแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันบัตรเครดิตมีบทบาทสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวันในสังคมไทยเพิ่มขึ้นจาก ไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2551 ถึง ไตรมาส 2 ปี พ.ศ. 2557 จำนวนการถือบัตรเครดิตในประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก 12,971,694 บัตร เป็น 19,371,944 บัตร หรือคิดอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 1.84 ปริมาณการใช้บัตรเครดิตเพิ่มขึ้นจาก 86,500.61 ล้านบาท เป็น

120,501.30 ล้านบาท หรือคิดอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3.32 ยอดสินเชื่อคงค้างเพิ่มขึ้นจาก 189,226.88 ล้านบาท เป็น 276,785.46 ล้านบาท หรือคิดอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 1.98 จะเห็นได้ว่า บัตรเครดิตมีการเจริญเติบโตทั้งจำนวนบัตร มูลค่าการใช้บัตรเครดิตยอด และสินเชื่อคงค้างของผู้บริโภคที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเมื่อเปรียบเทียบกับยอดหนี้คงค้าง กับ ปริมาณบัตรเครดิตในระบบ ณ ไตรมาส 2 ปี พ.ศ. 2557 แล้วยอดหนี้คงค้างโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 14,289.40 บาทต่อบัตร ยอดหนี้คงค้างโดยเฉลี่ยมีมูลค่าเกือบเท่ารายได้ขั้นต่ำของเงินเดือนประจำที่สามารถสมัครบัตรเครดิตได้ คือ 15,000 บาท แสดงให้เห็นว่า ขณะนี้ผู้บริโภคโดยมากมีการใช้บัตรเครดิตเกินความสามารถที่จะชำระหนี้ได้ และหากผู้บริโภคยังคงมีพฤติกรรมการใช้เงินเกินตัวหรือเกินความสามารถที่จะชำระหนี้คืน ยอดสินเชื่อคงค้างชำระจากบัตรเครดิตก็จะมีอัตราการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และหากมีมากจนเกินไป โดยไม่มีการชำระในแนวทางที่เหมาะสม ย่อมส่งผลกระทบต่อตัวผู้ใช้บัตรและสถานะเศรษฐกิจโดยรวม ด้วยเหตุนี้เองการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต โดยอาศัยข้อมูลด้านต่างๆ ในช่วงเวลาที่เป็นปัจจุบันจึงมีบทบาทมากในการช่วยให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบดังกล่าวได้

จากรายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2556 โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำการศึกษาทักษะทางการเงินของคนไทย โดยใช้แนวสำรวจขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development : OECD) ซึ่งครอบคลุมการวัด 3 ด้านคือ ด้านความรู้ทางการเงิน , ด้านพฤติกรรมทางการเงิน , และทัศนคติทางการเงิน ผลสำรวจพบว่า คนไทยมีคะแนนทักษะทางการเงินเฉลี่ย 12.9 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 58.5 ของคะแนนเต็ม นอกจากนี้ เมื่อเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของ 14 ประเทศที่ร่วมโครงการสำรวจทักษะทางการเงินกับ OECD ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 13.7 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 62.3 โดยคะแนนเฉลี่ยของคนไทย ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของ 14 ประเทศที่ร่วมโครงการสำรวจทักษะทางการเงินกับ OECD ร้อยละ 3.8 และจากการศึกษาเชิงลึกโดยกระทรวงการคลัง พบว่าประชาชน 3 กลุ่มที่มีระดับความรู้ทางการเงินในขั้นวิกฤติ และควรได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนคือ กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา กลุ่มอาชีพอิสระรายได้ต่ำ และกลุ่มเกษตรกร นอกจากนี้ หนี้ครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Debt-to-GDP) ก็มีตัวเลขที่สูงขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 55.6 เมื่อปี พ.ศ. 2551 เป็นร้อยละ 82.3 เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2556

กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้ทางการเงินเฉลี่ยเพียง 3.7 คะแนน จากคะแนนเต็ม 8 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 46.8 ซึ่งไม่ถึงครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม

ตารางที่ 1.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะทางการเงิน คะแนนความรู้ทางการเงิน คะแนนพฤติกรรมทางการเงิน และคะแนนทัศนคติทางการเงินของคนไทย

Mean	คะแนนเฉลี่ย	% ต่อคะแนนเต็ม	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด / คะแนนเต็ม
ทักษะทางการเงิน	12.9	58.5	1	22
1. ความรู้ทางการเงิน	3.7	46.8	0	8
2. พฤติกรรมทางการเงิน	5.9	65.6	0	9
3. ทัศนคติทางการเงิน	3.2	64.5	1	5

ที่มา : สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ประกอบกับทุกวันนี้ธุรกิจการเงินมีการแข่งขันอย่างรุนแรง ยิ่งเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนสร้างหนี้มากขึ้น ขณะที่นวัตกรรมของผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนอาจได้รับข้อมูลหรือมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอที่จะเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้เหมาะสมกับความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง การสร้างรากฐานของเศรษฐกิจประเทศให้แข็งแรง จำเป็นต้องมีการสร้างภูมิคุ้มกันเรื่องการเงินให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง ซึ่งขณะนี้ก็มีการผลักดันให้ภาครัฐต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังความรู้เรื่องทางการเงินตั้งแต่เด็ก ๆ เพื่อสร้างสุขภาพการเงินที่แข็งแรงของประชาชนและประเทศ

ดังนั้นการศึกษาถึงพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต จึงเป็นสิ่งที่ควรศึกษา ซึ่งผลการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้จะเป็นข้อมูลหนึ่งที่ทำให้เราทราบถึงพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตของบุคคลที่มีปัจจัยต่างกัน รวมถึงระดับความเข้าใจและทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ที่ต่างกัน อันจะเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจภาคครัวเรือน ซึ่งเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของประเทศ การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษา คือ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงและเป็นที่ที่มีประชากรมากที่สุดของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร และความเจริญของประเทศ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2557: ออนไลน์)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาพรวมของสถานการณ์และพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ของกลุ่มตัวอย่าง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนของผู้ถือบัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

1. ปัจจัยส่วนบุคคล มีผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้และรายจ่ายต่อเดือน
2. ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตมีผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ได้แก่ จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง ลักษณะการใช้บัตรเครดิต วงเงินในการใช้บัตรเครดิต การวางแผนการใช้บัตรเครดิต การมีสภาพคล่องทางการเงินหลังจากใช้บัตรเครดิต
3. ระดับความเข้าใจและทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) มีผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจเพื่อศึกษาพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตของ ผู้ถือบัตรเครดิตธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ตัวอย่าง มีช่วงระยะเวลาดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม 2557

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

เครดิต (Credit) หมายถึง เครดิตที่เกิดจากการบัญญัติโดยสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นการบัญญัติเพื่อกำหนดชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ประเภทสินเชื่อส่วนบุคคล ที่เข้ามารองรับความต้องการพื้นฐานในแง่ของการใช้จ่ายส่วนตัวที่สะดวกสบาย แต่จะมีวงเงินเท่าไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการผ่อนชำระ ซึ่งตรงจุดนี้ทางธนาคารจะเป็นผู้วิเคราะห์เอง โดยจะพิจารณาจาก เงินเดือน อาชีพ การงาน และประวัติทางการเงิน

บัตรเครดิต (Credit Card) หมายความว่า บัตรที่ธนาคารพาณิชย์ไทยหรือสถาบันการเงินของผู้ออกบัตรเครดิต ออกให้แก่ผู้ถือบัตรหรือผู้บริโภคตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารพาณิชย์ไทยหรือสถาบันการเงินของผู้ออกบัตรเครดิต กำหนด เพื่อใช้ชำระค่าสินค้าและบริการหรือค่าอื่นใดแทนการชำระด้วยเงินสด โดยไม่ต้องจ่ายเงินสดทันทีกับร้านค้าหรือ สถานบริการที่เป็น

สมาชิกของบัตรเครดิตนั้น นอกจากนี้ผู้ถือบัตรยังสามารถเบิกถอนเงินสด จากธนาคารพาณิชย์ไทย ที่เป็นสมาชิกของบัตรเครดิตได้ภายในวงเงินที่กำหนดไว้

ผู้ถือบัตร หมายถึง บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งได้รับการออกบัตรเครดิตให้และให้ หมายความว่ารวมถึงผู้ที่ได้รับการออกบัตรเครดิตประเภทบัตรเสริมด้วย

ความรู้ทางการเงิน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจวินัยทางการเงิน รู้จักวางแผน และสามารถบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการตัดสินใจทางการเงินที่ดี เพื่อให้ตนเอง มีสุขภาพทางการเงินที่ดี ซึ่งมีผลต่อการใช้บัตรเครดิต

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้และ รายจ่ายต่อเดือน

พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมของผู้ถือบัตรเครดิต เกี่ยวกับการใช้บัตรเครดิต

พฤติกรรมชำระหนี้บัตรเครดิต หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมของผู้ถือบัตร เครดิตเกี่ยวกับการชำระหนี้บัตรเครดิต

OECD หมายถึง องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development) ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานสถิติ แห่งชาติใช้เป็นแนวทางในการสำรวจทักษะทางการเงินของประเทศไทย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงสถานการณ์และพฤติกรรมกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ของผู้ถือบัตรเครดิต ในภาพรวม
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน ของผู้ถือบัตร เครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด ทางทฤษฎี

ในการศึกษาถึงพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตของผู้ถือบัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทยในภาพรวม เป็นการศึกษาโดยใช้พื้นฐานความรู้และแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต เป็นพฤติกรรมที่สืบเนื่องมาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ คือ พฤติกรรมการทำงาน ที่ทำให้มีรายได้ พฤติกรรมการบริโภค การใช้จ่ายใช้สอย ซื้อสินค้าและบริการ มาตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยเป็นการตอบสนองขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ซื้อสินค้าและบริการเพื่อยังชีพ ไปจนถึงการซื้อสินค้าและบริการ เพื่อให้สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องแสดงสถานภาพทางสังคม ซึ่งทางเศรษฐศาสตร์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการบริโภคสินค้าและบริการนั้น มีหลายปัจจัยแต่ที่สำคัญ และปัจจัยหนึ่งที่กล่าวถึงในทางทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์นั้น ได้แก่ รายได้ เมื่อใดที่ส่วนต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายไม่สมดุลกัน เช่น ถ้ารายได้มากกว่ารายจ่าย ส่วนต่างนั้นคือเงินออม หรือการออม แต่ถ้าหากรายได้น้อยกว่ารายจ่ายเมื่อใดก็จะเกิดการกู้ยืม หรือใช้บัตรเครดิต ซึ่งเป็นช่องทางการกู้ยืมเงิน เพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค รวมถึงพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตก็เช่นกัน ถ้ามีรายได้ที่มากพอก็จะสามารถชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน แต่ถ้าหากรายได้มีน้อยกว่าค่าใช้จ่ายก็อาจจะชำระหนี้บัตรเครดิตได้เพียงบางส่วนเท่านั้น

ผู้ศึกษาได้สำรวจแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. แบบจำลองโลจิสต์ (Logit Model)
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แบบจำลองโลจิสต์ (Logit Model)

Logit Model หรือการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสต์ (Logit Regression Analysis) คือ เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว เป็นเทคนิคทางสถิติที่สามารถควบคุมตัวแปรได้หลายตัวพร้อมๆ กัน เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อตัวแปรเป้าหมายที่กำหนด หากสามารถควบคุมปัจจัยที่มีผลต่อตัวแปรตามได้มากเท่าใด การสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตามจะถูกต้องมากขึ้น

วรรณภา เล็กอุทัย (2552 : 49) ได้อธิบายข้อโต้แย้ง 3 ประการ ได้แก่

- 1) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว ไม่ใช่ความสัมพันธ์ลวง (Spurious Relationship) เพราะได้มีการนำตัวแปรอื่นมาร่วมพิจารณาแล้ว
- 2) ตามหลักเหตุผล และทฤษฎี ตัวแปร 2 ตัวมีความสัมพันธ์กัน แต่หากผลการวิจัยพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน อาจเกิดจากการไม่ได้ควบคุมตัวแปรอื่นๆ หรือนำตัวแปรอื่นมาวิเคราะห์ร่วมด้วย
- 3) ทิศทางความสัมพันธ์ หากไม่มีการพิจารณาตัวแปรหลายตัวร่วมกัน อาจทำให้ทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรตาม และตัวแปรต้นที่เป็นเป้าหมายของการวิจัยมีทิศทางตรงกันข้ามกับหลักเหตุผล และทฤษฎีได้

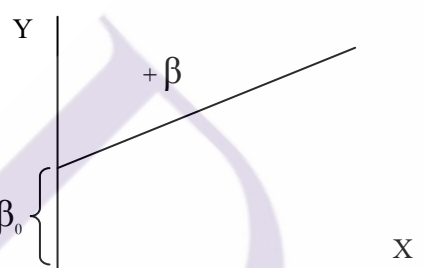
เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว นอกจากการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสต์ ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Linear Regression Analysis: MLR) ใช้วิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ คือ OLS (Ordinary Least Squares) แต่การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุแตกต่างจากการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสต์ คือ การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสต์ ตัวแปรตามมีค่าเป็น 1 กับ 0 ส่วนตัวแปรต้นอาจมีค่าเป็น 1 กับ 0 หรือตัวแปรเชิงปริมาณก็ได้ ส่วนการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ ทั้งตัวแปรตาม และตัวแปรต้นเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสต์ จะมีการนำเสนอในรูปแบบของสมการ ดังนี้

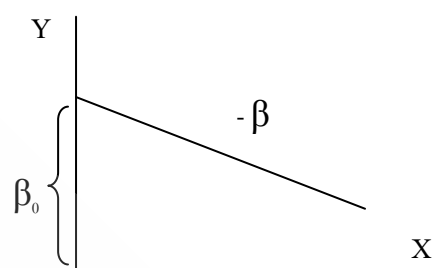
$$\log\left(\frac{P(y=1)}{1-P(y=1)}\right) = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \dots + \beta_n X_n + e$$

การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ ตัวแปรตามอยู่ด้านซ้ายมือ และตัวแปรต้นอยู่ด้านขวามือ ตัวแปรต้นจะมีค่าสัมประสิทธิ์ (β) แสดงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น กับตัวแปรตามว่าเป็นไปในทิศทางใด + หรือ - และค่าสัมประสิทธิ์ (โดยไม่คำนึงเครื่องหมาย) ยังแสดง

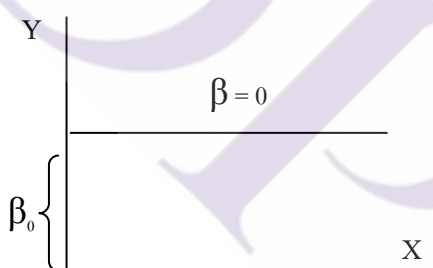
ปริมาณความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น กับตัวแปรตามว่ามีค่ามากน้อยเพียงใด ถ้ามีค่ามากก็แสดงว่าตัวแปรต้นตัวนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมาก เมื่อพิจารณากราจะพบว่าค่าสัมประสิทธิ์คือค่าความลาดชัน (Slope) นั่นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น กับตัวแปรตามยังมีค่ามาก ความลาดชันก็จะมาก หมายความว่า เมื่อค่าของตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ค่าของตัวแปรตามก็จะเปลี่ยนแปลงมาก ส่วนค่า β_0 คือ ค่าคงที่ (Constant) หรือจุดตัด (Intercept) หรือค่าจุดเริ่มต้น (Origin) ดังรูป

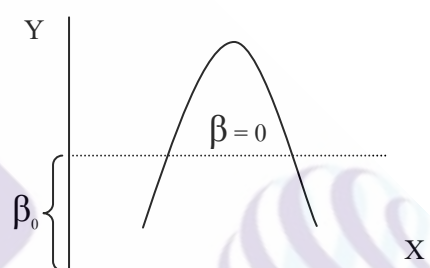
ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์เชิงบวก

ภาพที่ 2.2 ความสัมพันธ์เชิงลบ

ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์เท่ากับ 0

ภาพที่ 2.4 ความสัมพันธ์เส้นโค้ง

ที่มา: คมสัน สุริยะ (2552)

ค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก หมายถึง การผันแปรของตัวแปรตาม และตัวแปรต้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้าค่าของตัวแปรต้นเพิ่มขึ้น ค่าของตัวแปรตามจะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ หมายถึง การผันแปรของตัวแปรตาม และตัวแปรต้นเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม คือ ถ้าค่าของตัวแปรต้นเพิ่มขึ้น ค่าของตัวแปรตามจะลดลง

ความสัมพันธ์เท่ากับ 0 หมายถึง ตัวแปรต้น ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ไม่ว่า X จะมีค่าเพิ่มขึ้นเท่าใด Y มีค่าเท่าเดิม

ความสัมพันธ์เชิงเส้นโค้ง หมายถึง X มีความสัมพันธ์เชิงเส้นโค้งกับ Y ทำให้ถ้าใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยมาใช้ X จะไม่มีความสัมพันธ์กับ Y เพราะค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมีค่าเป็น 0 ซึ่งในความเป็นจริง X กับ Y มีความสัมพันธ์กัน แต่สัมพันธ์เชิงเส้นโค้ง

ความสัมพันธ์มากหรือน้อย ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม พิจารณาจากค่าตัวเลข ส่วนมากเป็นจุดทศนิยม ยิ่งค่าสัมประสิทธิ์มีค่ามากเท่าใด ก็แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันมากเท่านั้น (โดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมายบวกหรือลบ)

แนวคิดหลักของการการวิเคราะห์ถดถอยโลจิท คือ ค่าลอการิธึมธรรมชาติ (Natural Logarithm) ของอัตราส่วนของโอกาส (Odds ratio) โดยการหาค่าโลจิท (Logit) ของอัตราส่วนโอกาส และเปลี่ยนค่าลอการิธึมธรรมชาติ (ln) ซึ่งก็คือค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยยกกำลัง ($\text{Exp}(\beta)$) ของตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรพยากรณ์

ความหมายของ $\text{Exp}(\beta)$ หรือ e^β สรุปได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ถ้า $\beta > 0$ จะทำให้ $e^\beta > 1$ หมายความว่า ค่า Odds เพิ่มขึ้น หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจเพิ่มมากขึ้น
2. ถ้า $\beta < 0$ จะทำให้ $e^\beta < 1$ หมายความว่า ค่า Odds ลดลง หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจลดลง
3. ถ้า $\beta = 0$ จะทำให้ $e^\beta = 1$ หมายความว่า ค่า Odds ไม่เพิ่มขึ้น หรือลดลง

Odd Ratio ของตัวแปรกลุ่มจะแสดงถึง โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ของกลุ่มนี้เป็นที่เท่าของอีกกลุ่มอ้างอิง

$\text{exp}(\beta)$ หรือ e^β เป็นค่าที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของ Odd Ratio เมื่อตัวแปรทำนายเปลี่ยนไป 1 หน่วย ถ้าค่า $\text{exp}(\beta)$ มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่า เมื่อตัวแปรทำนายมีค่าเพิ่มขึ้น จะช่วยเพิ่มโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ ($Y \rightarrow 1$) สำหรับตัวแปรทำนายที่เป็นทวิ เช่น เพศ จะช่วยเพิ่มโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ ($Y = 1$) มากกว่าเป็นที่เท่าเมื่อเทียบกับกลุ่มอ้างอิง ($Y = 0$)

แต่ถ้าค่า $\text{exp}(\beta)$ มีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า เมื่อตัวแปรทำนายมีค่าเพิ่มขึ้น จะช่วยลดโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ ($Y \rightarrow 0$) สำหรับตัวแปรทำนายที่เป็นทวิ เช่น เพศ จะช่วยลดโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ ($Y = 1$) น้อยกว่าเป็นที่เท่าเมื่อเทียบกับกลุ่มอ้างอิง ($Y = 0$)

กรณีที่ตัวแปรต้นเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ เมื่อตัวแปรทำนายเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้โอกาสของการเกิดเหตุการณ์เพิ่มขึ้นเป็น $(e^\beta - 1) * 100\%$

นอกจากนี้สิ่งที่ต้องพิจารณาหลังจากได้ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบโลจิสติกส์แล้ว คือการพิจารณาว่าแบบจำลองเข้ากับข้อมูลได้ดี (Goodness of Fit) หรือไม่อย่างน้อยเพียงใด มีประเด็นที่ต้องพิจารณา ดังนี้

1) การทดสอบทางสถิติเกี่ยวกับตัวแปรอิสระแต่ละตัว ได้แก่ การพิจารณาค่าสถิติพื้นฐาน เช่น ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่า

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเพื่อทดสอบว่าการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลอง Logit Model ในการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานของสมการโลจิท ต้องพิจารณาเงื่อนไข ดังนี้

- 1.1) ตัวแปรตาม (Y) ต้องเป็น Binary Response ตัวแปรต้น (X) เป็น ตัวแปรหุ่น ระดับช่วง หรืออัตราส่วน ก็ได้
- 1.2) ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน = 0 [$E(\epsilon) = 0$] ถ้าตัว Variance ของตัว Error Term มีค่าไม่คงที่ แสดงว่ามีปัญหา Heteroscedasticity ซึ่งสามารถทดสอบได้ด้วยวิธี White's test
- 1.3) ค่าความคลาดเคลื่อนไม่มีความสัมพันธ์กันเอง [$Cov(\epsilon_i \epsilon_j) = 0$] พิจารณาจากตัวทดสอบของ Durbin Watson
- 1.4) ตัวแปรอิสระกับค่าความคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระแก่กัน คือ ถ้าค่าความคลาดเคลื่อนทำให้ตัวแปรอิสระมีผลต่อตัวแปรตามน้อย แสดงว่ามีปัญหา ซึ่งสามารถทดสอบได้ โดยการพิจารณาค่าการกระจายตัวแบบปกติ (Jarque-Bera:JB) เป็นการทดสอบการแจกแจงปกติของตัวคลาดเคลื่อน (Normality Test) ใช้กับการทดสอบตัวอย่างขนาดใหญ่ที่มีตัวอย่างตั้งแต่ 30 ตัวอย่างขึ้นไป
- 1.5) ตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเอง นั่นก็คือ การทดสอบปัญหา Multicollinearity
- 1.6) จำนวนตัวอย่างต้องมีอย่างน้อย หรือเท่ากับ $30 * P$ [$n \geq 30 * P$] [$P = \text{Parameter}$]

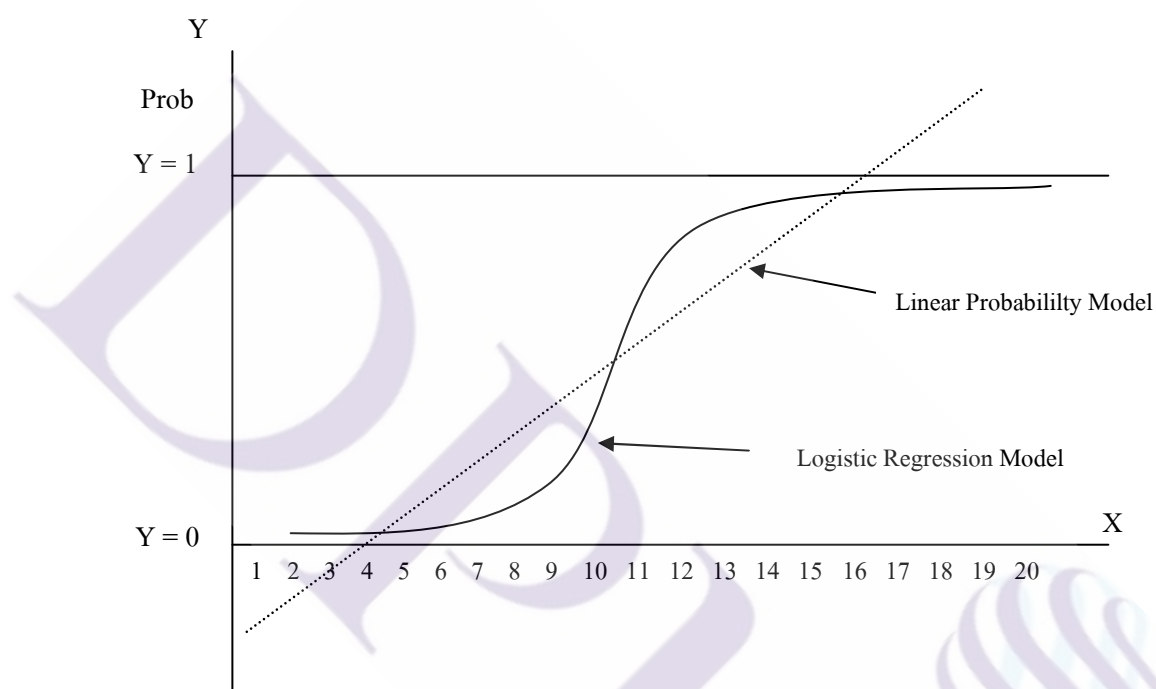
2) แบบจำลองในภาพรวม พิจารณาค่า $-2LL$ (log likelihood) ถ้าแบบจำลองเหมาะสมสมดีมากกว่าข้อมูล ค่า $-2LL$ จะเท่ากับ 0 (ค่า $-2LL$ เป็นค่าคำนวณแบบจำลองที่มีค่าคงที่ ซึ่งมีจุดตัดเพียงจุดเดียว ใช้เป็นฐานในการเปรียบเทียบกับแบบจำลองที่มีตัวแปรต้นเพิ่มขึ้น) ค่าของ $-2LL$ ลดลง แสดงว่าตัวแปรต้นตัวนั้นทำให้แบบจำลองเข้ากับข้อมูลได้มากขึ้น

นอกจากค่า $-2LL$ สามารถพิจารณาแบบจำลองในภาพรวมด้วยสถิติทดสอบ 4 ตัว ได้แก่ (1) อัตราส่วนความเป็นไปได้ (likelihood ratio) (2) สถิติทดสอบ (score) (3) สถิติทดสอบวอลด์ (Wald tests) และ (4) สถิติทดสอบการเข้ากับข้อมูลได้คือฮอสเมอร์แอนด์เลมโชว์ (Hosmer & Lemeshow) โดยทั่วไปสถิติทั้ง 4 ตัวจะให้ผลคล้ายคลึงกัน แต่ถ้าให้ผลแตกต่างกันควรใช้อัตราส่วนความเป็นไปได้ (likelihood ratio) และการทดสอบคะแนน (Score) เท่านั้น หรือพิจารณาจากค่า McFadden R-Square

3) ความเหมาะสมใช้ได้ดีของแบบจำลอง (Goodness of fit Statistics) สำหรับแบบจำลอง Logit Model ให้ความสำคัญค่อนข้างน้อยกว่ากับ Goodness of fit Statistics แต่ให้

ความสำคัญมากกับการวิเคราะห์ คือ เครื่องหมายที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น กับตัวแปรตาม (β) เป็น + หรือ - หรือ 0

4) การประเมินความถูกต้องของโอกาส ความน่าจะเป็นที่ได้จากการพยากรณ์ (Predicted Probabilities) พิจารณาจาก Classification Table หรือ Overall Correct Classification

ภาพที่ 2.5 ฟังก์ชันเส้นโค้งของ Logistic Regression

ที่มา: คมสัน สุริยะ (2552)

ในทางคณิตศาสตร์สามารถเขียนฟังก์ชัน Logistics ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} P(Y = 1) &= \frac{e^{\beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \dots}}{1 + e^{\beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \dots}} \\ &= \frac{e^{bx}}{1 + e^{bx}} \\ &= \frac{1}{1 + e^{-bx}} \end{aligned}$$

ฟังก์ชันนี้มีความหมายว่า เมื่อใส่ค่า X (ตัวแปรต้น) จะทำให้ค่า Y (ตัวแปรตาม) ที่ได้มีค่าระหว่าง 0 กับ 1 โดยไม่รวมค่า Y = 0 และ Y = 1

การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์ จะมีการแปลงค่าที่ประมาณได้ให้อยู่ช่วง 1 และ 0 ดังนั้นถ้าตัวแปรตามมีค่าเป็น 1, 2, 3 ซึ่งเป็นลักษณะของตัวแปรแบบ Nominal Scale ทำให้ไม่สามารถนำมาเข้าสมการวิเคราะห์ถดถอยได้ เพราะไม่สามารถบวกลบคูณหารได้เหมือนตัวเลขปกติ ดังนั้น ต้องทำให้เป็นตัวแปรหุ่นก่อน โดยที่จำนวนตัวแปรหุ่นของตัวแปรแบบ Nominal Scale แต่ละตัวจะน้อยกว่าจำนวนกลุ่มย่อยของตัวแปรนั้นอยู่ 1 เสมอ

สมการวิเคราะห์ถดถอยจะมีตัวแปรหุ่นกี่ตัวก็ได้ ครอบคลุมที่ยังมีอัตราความเป็นอิสระมากพอ คือจำนวนตัวแปรตามยังน้อยกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ข้อจำกัดของการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก ได้แก่

1) ความเป็นเส้นตรง (Linearity) ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังแสดงในภาพที่ 2.1, 2.2, 2.3 ดังนั้นหาก X กับ Y มีความสัมพันธ์กันแบบเส้นโค้ง การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก จะทำให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์ = 0 ซึ่งแสดงว่า X กับ Y ไม่มีความสัมพันธ์กัน ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นต้องปรับสมการให้เป็นสมการเส้นตรงก่อนจึงใช้การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกได้

2) ความสัมพันธ์กันมากระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน (Multicollinearity) วัตถุประสงค์การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก คือ ศึกษาอิทธิพลตัวแปรต้นแต่ละตัวที่มีต่อตัวแปรตาม และอิทธิพลของตัวแปรต้นทั้งหมดต่อตัวแปรตาม และเมื่อได้แบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแล้วก็นำไปประมาณค่าของโอกาส หรือความน่าจะเป็น (Probabilities) ที่หน่วยวิเคราะห์แต่ละหน่วยจะเป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ดังนั้น หากตัวแปรต้นแต่ละตัวสัมพันธ์กันก็ไม่สามารถแยกอธิบายอิทธิพลของตัวแปรต้นแต่ละตัวต่อตัวแปรตามได้ ซึ่งหากสมการมีปัญหา Multicollinearity สามารถแก้ปัญหาได้ 3 แบบ คือ

- 2.1) ตัดตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งที่สัมพันธ์กันมากออกไป
- 2.2) สร้างตัวแปรใหม่จาก 2 ตัวแปรตาม แล้วใช้ตัวแปรใหม่นั้นแทน
- 2.3) การจัดผลของตัวแปรตัวหนึ่งออกจากตัวแปรอีกตัวหนึ่ง ซึ่งทำได้โดยการเพิ่มจำนวนตัวอย่าง

3) การพิจารณาค่าเบย์ส์เช่นการทำนาย เป็นการเปรียบเทียบจำนวนกรณีที่เป็นค่าสังเกต (Observed Cases) กับจำนวนกรณีที่เป็นค่าทำนาย หรือจำแนกได้โดยใช้แบบจำลองว่าถูกต้อง ร้อยละเท่าใด ยิ่งถูกต้องมาก แบบจำลองยิ่งใช้ได้ดีมาก ค่าของโอกาสที่กำหนดไว้ล่วงหน้า (Prior Probabilities) คือ ค่าของโอกาสของแต่ละกรณีที่จะถูกจำแนกได้อย่างถูกต้องในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ค่าดังกล่าวนี้ คืออัตราส่วนของขนาดของประชากรของแต่ละกลุ่ม ส่วนค่าของโอกาสที่ได้ภายหลัง (Posterior Probabilities) คือค่าของโอกาสที่แต่ละกรณีจะถูกกำหนดโดยแบบจำลองที่ใช้ เมื่อนำแบบจำลองไปใช้จะต้องได้ร้อยละเท่าใดของตัวอย่างทั้งหมด

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เมลด้า วงษ์วิจิตร (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเลือกใช้บริการเครดิตของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่รู้จักบัตรเครดิตจากสถานที่ออกบัตรเป็นผู้แนะนำ คิดเป็นร้อยละ 47.8 บัตรที่ใช้เป็นบัตรหลัก คิดเป็นร้อยละ 98.4 สาเหตุที่ใช้บัตรมากกว่า 1 ใบ เพราะบัตรชำรุดเสียหายง่ายจึงต้องมีสำรองไว้ คิดเป็นร้อยละ 97.1 ใช้บัตรของธนาคารซีทีแบงก์ คิดเป็นร้อยละ 42.0 ใช้ 1 บัตร คิดเป็นร้อยละ 41.7 เหตุผลในการตัดสินใจเลือกใช้บริการเครดิตมากที่สุด คือ การส่งเสริมการขาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.36 รองลงมาคือ สถาบันการเงินออกบัตร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23 คุณสมบัติของบัตรเครดิต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.19 รูปลักษณ์ของบัตรเครดิต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.84 และน้อยที่สุดคือ ค่านิยมและวัฒนธรรม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.64 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเหตุผลในการตัดสินใจเลือกใช้บริการเครดิตของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายจ่าย และสถานภาพสมรส ส่วนรายได้ ตำแหน่งงาน และระยะเวลาในการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับเหตุผลในการตัดสินใจเลือกใช้บริการเครดิตของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และกลุ่มตัวอย่างจะมีปัญหาเรื่องเก็บเงินเพิ่มเมื่อใช้บริการเครดิตจ่ายสินค้าและบริการอีก 1% หรือ 3% ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องน่าจะพิจารณาในการช่วยผู้บริโภครหัสหรือผู้ใช้บัตร เช่น ลดการเก็บค่าบริการลดลง หรือเพิ่มระยะเวลาในการผ่อนชำระให้ยาวขึ้น

สุพรรณ วิไลประภากร (2547) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ไทย ตลอดจนจนถึงสถานการณ์บัตรเครดิตในปัจจุบัน และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตธนาคารพาณิชย์ไทยและธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย เป็นการศึกษาธุรกิจบัตรเครดิตซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปของผู้บริโภคในปัจจุบัน ซึ่งการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและกำลังกลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญทางระบบเศรษฐกิจในอนาคต พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ไทย ได้แก่ การออมภาคครัวเรือน รายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต และยอดหนี้คงค้างเฉลี่ยต่อบัตร โดยปัจจัยดังกล่าวต่างก็มีความสัมพันธ์กับปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตในทิศทางเดียวกัน โดยการออมภาคครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ไทยมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่นเท่ากับ 5.50 ปัจจัยที่มีผลกระทบรองลงไปคือ รายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต และยอดหนี้คงค้างเฉลี่ยต่อบัตร ตามลำดับ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่นเท่ากับ 2.42 และ 0.98 ตามลำดับ ส่วนของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนั้นค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตต่อรายได้ที่คาดว่าจะ

จะได้รับในอนาคตคำนวณได้เท่ากับ 0.88 ต่อการออมภาคครัวเรือนเท่ากับ 2.10 และต่อยอดหนี้คงค้างชำระเท่ากับ -0.33 โดยที่การออมของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตมากที่สุดเช่นเดียวกัน

ยอดเพชร วิเศษศรี (2548) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินเป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน ปัจจัยที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายหลังจากมีบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน การจ่ายชำระหนี้และภาระหนี้สินของผู้ถือบัตร รวมถึงภาวะการออมเงิน และความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการของบริษัทที่มีใช้สถาบันการเงิน ผลการวิจัยพบว่าธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ บัตรที่ใช้เพื่อผ่อนสินค้า กำหนดรายได้ผู้สมัคร 5,000-7,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่สามารถใช้ผ่อนสินค้าได้เท่านั้น และบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน โดยกำหนดรายได้ผู้สมัคร 15,000 บาท สามารถใช้บัตรแทนเงินสดซื้อสินค้าและบริการต่างๆ ใช้ผ่อนสินค้า ใช้เบิกเงินสดล่วงหน้า และใช้เพื่อกู้เงินเชื่อบุคคลได้จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน มีบัตรทั้ง 2 ประเภท โดยปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดจำนวนที่ใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต พบว่า อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ประจำ รายได้อื่นๆ ขนาดครอบครัว(จำนวนสมาชิกในครอบครัว) ระยะเวลาการใช้บัตร ภาระผ่อนสินค้าต่อเดือน ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 99% การวิเคราะห์สมการถดถอยพบว่า รายได้ประจำต่อเดือน จำนวนบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินและภาระผ่อนสินค้าทั้งหมดต่อเดือน เป็นตัวกำหนดค่าใช้จ่ายหลังมีบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน ส่วนความพึงพอใจในการให้บริการของบริษัทที่มีใช้สถาบันการเงิน ด้านความรวดเร็วในการอนุมัติสินเชื่อ ค่าธรรมเนียมแรกเข้าในระดับมาก และด้านเบี้ยปรับทวงถามการจ่ายชำระเงินล่าช้า ค่าธรรมเนียมในการชำระเงินในระดับที่น้อย

ลดาพร จาคูวรรณ (2546) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้จ่ายบัตรเครดิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน ผลการศึกษาพบว่า บัตรเครดิตเป็นสิ่งสนับสนุนพฤติกรรมการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยของนักศึกษา อย่างไรก็ตาม นักศึกษาส่วนใหญ่ยังนิยมใช้เงินสดชำระค่าสินค้าและบริการมากกว่าใช้บัตรเครดิต โดยการเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ไม่อยู่ในวัยทำงาน และการได้รับสินเชื่อเพื่อการบริโภคจากการมีบัตรเครดิตเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษามีแนวโน้มที่จะใช้เงินสดชำระค่าสินค้าและบริการแทนการใช้บัตรเครดิต อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นของอายุนักศึกษา จำนวนสมาชิกใน ครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว การได้รับความสะดวก และความปลอดภัยจากการพกพาบัตรเครดิต จะทำให้นักศึกษามีแนวโน้มที่จะใช้บัตรเครดิตชำระค่าสินค้าและบริการแทนการใช้เงินสด ทั้งนี้ปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ได้แก่ เพศ ชั้นปีการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว โดยนักศึกษาชายใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตน้อยกว่านักศึกษาหญิง และการ

เพิ่มขึ้นของชั้นปีการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว ส่งผลให้ปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตเพิ่มขึ้น

คมคาย ทองอยู่ (2546) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนเงินที่ใช้จ่ายในการบริโภคผ่านบัตรเครดิต เป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงพฤติกรรมในการบริโภคหลังมีบัตรเครดิต รวมถึงการชำระหนี้ของผู้ถือบัตรเครดิต ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดจุดประสงค์หลักในการถือบัตรเครดิต ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดจำนวนเงินที่ใช้จ่ายในการบริโภคผ่านบัตรเครดิตและความพึงพอใจของผู้ถือบัตรเครดิตที่มีต่อการใช้บริการบัตรเครดิต พบว่าเมื่อมีบัตรเครดิตผู้บริโภคมีจุดประสงค์หลักในการถือบัตรเครดิตเพื่อใช้ในการเสริมสภาพคล่องให้กับตนเอง มีพฤติกรรมการบริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 82 ในขณะที่ผู้บริโภคมีจุดประสงค์หลักในการถือบัตรเครดิตเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนมีพฤติกรรมการบริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 67 โดยผู้ที่มีจุดประสงค์หลักในการถือบัตรเครดิตเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนมีพฤติกรรมในการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มตามยอดจำนวนเงินที่ใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตคิดร้อยละ 73 ในขณะที่มีจุดประสงค์หลักในการถือบัตรเครดิตเพื่อใช้ในการเสริมสภาพคล่องให้กับตนเอง มีพฤติกรรมในการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มตามยอดจำนวนเงินที่ใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตคิดร้อยละ 51 จากการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภคที่มีจุดประสงค์หลักในการถือบัตรเครดิตเพื่อใช้ในการเสริมสภาพคล่องให้กับตนเอง มีพฤติกรรมการบริโภคที่เพิ่มขึ้น และชำระหนี้บัตรเครดิตเพียงบางส่วนของจำนวนเงินที่ใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตเท่านั้น โดย ณ ระดับรายได้เดียวกัน และวงเงินเดียวกัน อีกทั้งยังมีจำนวนเงินที่ใช้จ่ายในการบริโภคผ่านบัตรเครดิตสูงกว่า ผู้บริโภคที่มีจุดประสงค์หลักในการถือบัตรเครดิตเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน โดยผู้ถือบัตรได้รับความพึงพอใจต่อบริการบัตรเครดิต ในด้านสถานที่ใช้บัตรเครดิตในระดับที่มาก ด้านการบริการในระดับกลาง และด้านสินเชื่อได้รับความพึงพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย

พิชามณูษ์ เจียวทอง (2551) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผิคนัดชำระหนี้บัตรเครดิต เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผิคนัดชำระหนี้บัตรเครดิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดหนี้เสียจากบัตรเครดิตของผู้บริโภค โดยใช้ทฤษฎีของการผิคนัดชำระหนี้ซึ่งประยุกต์มาจากแบบจำลอง The Life Cycle ในการศึกษาได้ใช้ข้อมูลitudinalภาคตัดขวางจากสถาบันการเงินรายใหญ่แห่งหนึ่งในประเทศไทย ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2548 ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2550 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบจำลองโลจิส พบว่า เพศชาย อาชีพเจ้าของกิจการ อาชีพอิสระ รับจ้างทั่วไป จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวนบัตรเครดิต ยอดหนี้ ยอดการชำระขั้นต่ำ สัดส่วนการชำระเงินคืนขั้นต่ำต่อรายได้ มีอิทธิพลต่อการผิคนัดชำระหนี้และทำให้ความน่าจะเป็นในการผิคนัดชำระหนี้เพิ่มสูงขึ้น ในด้านของอาชีพรัฐวิสาหกิจ อายุ รายได้ วงเงินต่อรายได้ การชำระหนี้คืน สัดส่วน

การชำระหนี้คืนต่อยอดหนี้ และสัดส่วนของการชำระหนี้บัตรเครดิตต่อรายได้มีอิทธิพลในทางตรงกันข้าม คือ มีผลทำให้ความน่าจะเป็นในการผัดนัดชำระหนี้ลดลง ในด้านการเกิดหนี้เสียพบว่าจำนวนบัตรเครดิต ยอดการชำระคืนขั้นต่ำและสัดส่วนการชำระคืนขั้นต่ำต่อรายได้มีอิทธิพลต่อการเกิดหนี้เสียและทำให้ความน่าจะเป็นของการเกิดหนี้เสียเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่อาชีพเจ้าของธุรกิจ อายุ รายได้ วงเงินต่อรายได้ การชำระคืนหนี้ และสัดส่วนการชำระคืนหนี้บัตรเครดิตต่อรายได้มีอิทธิพลต่อการเกิดหนี้เสีย และมีผลให้เกิดความน่าจะเป็นของการเกิดหนี้เสียลดลง

ตะวัน ทิพย์พรหมมา (2547) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มลูกหนี้ค้างชำระบัตรเครดิตตั้งแต่ 45 วันนับจากวันที่ครบกำหนดชำระเงิน จำนวนทั้งหมด 355 คน โดยใช้แบบสอบถามในการสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และใช้แบบมาตรฐานประเมิน 5 ระดับ พบว่าลูกหนี้ค้างชำระส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุในช่วงระหว่าง 31 – 40 ปี มีสถานภาพสมรส และมีบุตร 2 คน มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001 – 30,000 บาท ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทและข้าราชการ นอกจากนั้นยังถือบัตรเครดิตอื่นที่ไม่ได้ออกโดยธนาคารพาณิชย์อีกด้วย จากการศึกษาในภาพรวมพบว่าปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดหนี้ค้างชำระมากที่สุด คือ ผู้ถือบัตรเครดิตมีค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้ครัวเรือน รองลงมาคือการมีรายได้เพียงคนเดียวในครัวเรือน และการขาดการติดตามทวงถามจากทางธนาคาร และเมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระบัตรเครดิต จำแนกตามรายได้ต่อครัวเรือนและอาชีพ พบว่า ลูกหนี้ที่มีรายได้ครัวเรือนต่ำกว่า 100,000 บาทลงมา เห็นว่าการมีค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้ในครัวเรือนมีความสำคัญมากที่สุดจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ผัดนัดชำระหนี้มีการชำระหนี้ที่ไม่ตรงตามเวลา

ดลฤดี สุวรรณกุล (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความน่าจะเป็นในการผัดนัดชำระหนี้บัตรเครดิตของประชาชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 34 ปี มีสถานภาพโสด ระดับการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 33,148.19 บาท มียอดคงค้างหนี้จากบัตรเครดิตเฉลี่ย 11,261.57 บาท และในรอบระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมามีการผัดนัดชำระหนี้บัตรเครดิตเฉลี่ย 1.2 ครั้ง ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความน่าจะเป็นในการผัดนัดชำระหนี้บัตรเครดิตพบว่า ตัวแปรด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ ยอดหนี้ค้างชำระจากบัตรเครดิต ณ ปัจจุบัน โดยเพศชายส่วนใหญ่มียอดหนี้ค้างชำระมากกว่าเพศหญิง และสัดส่วนระหว่างยอดหนี้บัตรเครดิตต่อรายได้ ตัวแปรในทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ได้แก่ ความตั้งใจ ทักษะคิดต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง มีผลกระทบต่อความน่าจะเป็นในการผัด

นักชาระหนี้บัตรเครดิต นอกจากนั้นงานศึกษานี้ยังแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศชาย และอาชีพ มีผลกระทบต่อความน่าจะเป็นในการผัดชำระหนี้บัตรเครดิตทางอ้อม โดยผ่านตัวแปรกลาง คือ ความตั้งใจ ซึ่งเป็นปัจจัยภายในตัวบุคคล

ฉรรากร แสงมณี (2551) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต กรณีศึกษา : รูปแบบการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตที่ก่อให้เกิดหนี้และวิธีการจัดการหนี้บัตรเครดิต ทำการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามจากผู้ถือบัตรเครดิตจากกลุ่มพนักงานธนาคารและกลุ่มข้าราชการจำนวนรวม 225 ราย และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มคนที่เคยมีปัญหาหนี้บัตรเครดิต จำนวน 4 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตในลักษณะกู้ยืมและผ่อนชำระไม่เต็มจำนวนมากที่สุด ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นไปตามทฤษฎีวัฏจักรชีวิตที่ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีการใช้บัตรเครดิตในลักษณะกู้ยืมหรือผ่อนชำระเมื่ออยู่ในวัยเริ่มต้นทำงาน โดยพฤติกรรมเหล่านี้จะลดลงไป เมื่ออายุมากขึ้นซึ่งจะสัมพันธ์กับระดับรายได้ที่มีมากขึ้นตามไปด้วย และยังพบอีกว่ากลุ่มผู้ที่เคยประสบปัญหาหนี้สินจะมีพฤติกรรมที่ระมัดระวังมากขึ้น เนื่องจากยังคงมีพฤติกรรมการใช้จ่ายที่เหมือนเดิม ประกอบกับมีการก่อหนี้ใหม่เพิ่มขึ้น จนเป็นเหตุให้ไม่สามารถจัดการกับหนี้สินที่เกิดขึ้นได้

ตรีทิพ บุญเยี่ยม (2552) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บัตรเครดิตของผู้ถือบัตรเครดิตที่มีรายได้น้อย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่เป็นบวกต่อบัตรเครดิตในระดับปานกลาง และไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บัตรเครดิตของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครบัตรเครดิตของผู้ที่มีรายได้น้อยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลนั้น ได้แก่ การบริการของบัตรเครดิต ความสะดวกในการจ่ายชำระเงินค่าบัตรเครดิต การส่งเสริมการขาย โฆษณาของบัตรเครดิต ฟรีเชนเตอร์ของบัตรเครดิต ความสวยงามของบัตรเครดิต คำแนะนำของคนรอบข้าง ข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับบริษัทเจ้าของบัตร และบุคลิกภาพหรืออาชีพของพนักงานขายบัตรเครดิต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บัตรเครดิตของผู้ที่มีรายได้น้อยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อัตราดอกเบี้ย และค่าธรรมเนียมแรกเข้า โดยจะเห็นว่าปัจจัยทางการตลาด ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บัตรเครดิตของผู้บริโภคกลุ่มนี้นั้น มักจะเป็นปัจจัยทางการโฆษณาและส่งเสริมการขายเป็นสำคัญ โดยที่ประเด็นลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า อายุ การศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส และการวางแผนการใช้บัตรเครดิต มีผลต่อการตัดสินใจใช้บัตรเครดิต แนวโน้มของการถือบัตรเครดิตในกลุ่มผู้มีอายุมากขึ้น จะมีการถือบัตรเครดิตลดลง การบริโภคของกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 35-44 ปีนั้น มักจะลดลงเนื่องจากผู้บริโภคเหล่านี้มักจะมีครอบครัว และเห็นความสำคัญของการเก็บออม (Saving) มากขึ้น จึงอาจเป็นสาเหตุของการตระหนักถึงการวางแผน

แผนการใช้บัตรเครดิตเพื่อความเหมาะสมกับความต้องการของตน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ สามารถอธิบายถึงสาเหตุที่พบว่าสถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน จะมีการตัดสินใจใช้บัตรเครดิตที่แตกต่างกันด้วย โดยพบว่า ผู้ที่หย่าร้างหรือเป็นหม้าย จะมีการตัดสินใจใช้บัตรเครดิตที่น้อยที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม และพบว่า ผู้ที่มีสถานภาพหย่าร้างหรือเป็นหม้ายจำนวนกว่าครึ่งหนึ่งของการวิจัยครั้งนี้มีบุตร ซึ่งอาจส่งผลทำให้กลุ่มนี้มีภาระในชีวิตมากกว่า เพราะจะต้องดูแลบุตรของตนเพียงผู้เดียว จึงทำให้การตัดสินใจใช้บัตรเครดิตจะมีความยับยั้งชั่งใจมากขึ้นด้วย ทั้งนี้จึงอาจจัดเป็นเหตุผลทางเศรษฐกิจได้เช่นกัน

รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2556 (ธนาคารแห่งประเทศไทย) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับทักษะทางการเงินของคนไทยและปัจจัยด้านสถานภาพที่มีผลต่อทักษะทางการเงิน รวมทั้งใช้เป็นผลการศึกษาพื้นฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับของพัฒนาการโดยได้ใช้แนวทางการสำรวจของ OECD ซึ่งครอบคลุมการวัด 3 ด้านหลัก คือ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านทัศนคติทางการเงิน ทั้งนี้ จากการสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทยทั้งประเทศพบว่า คนไทยมีคะแนนทักษะทางการเงินเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 58.5 ของคะแนนเต็ม 22 คะแนน ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของ 14 ประเทศที่ร่วมโครงการสำรวจของ OECD ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 62.3 และมีอันดับการตอบถูกในแต่ละคำถามด้านความรู้ทางการเงินค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบทั้งสามด้าน พบว่า คนไทยด้อยด้านความรู้ทางการเงิน โดยมีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม และมีคนไทยมากกว่าร้อยละ 30 ที่มีคะแนนความรู้ทางการเงินอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ขณะที่คะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมทางการเงินและทัศนคติทางการเงินอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี โดยสูงกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนเต็มของทั้งสองด้าน นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพของบุคคลมีความสัมพันธ์กับคะแนนทักษะทางการเงิน โดยบุคคลที่มีระดับการศึกษาและรายได้ที่ต่ำ รวมทั้งการมีอาชีพที่มีรายได้ต่ำ จะมีคะแนนทักษะทางการเงินต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ รวมทั้งการศึกษาชี้ว่า การให้ความรู้ทางการเงินจะช่วยปรับให้บุคคลมีพฤติกรรมทางการเงินที่ดีขึ้น เมื่อศึกษาในองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินพบว่า ความรู้ทางการเงินที่คนไทยยังไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ โดยมีคนไทยมากกว่าครึ่งหนึ่งตอบไม่ถูก คือ การคำนวณดอกเบี้ยทบต้น นโยบายคุ้มครองเงินฝาก และมูลค่าของเงินตามกาลเวลา นอกจากนี้ ความรู้ทางการเงินที่มีความสำคัญแต่ยังมีคนไทยจำนวนมากที่ตอบไม่ได้ คือ การคำนวณดอกเบี้ยของสินเชื่อ การคำนวณเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย และด้านพฤติกรรมทางการเงินที่คนไทยส่วนหนึ่งยังปฏิบัติได้ไม่เหมาะสม คือ การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ และการไม่กู้ยืมหากรายรับไม่เพียงพอการศึกษาสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามสถานภาพ คือ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ และอาชีพ ที่สำคัญดังนี้เพศ เพศชายมีคะแนนทักษะทาง

การเงินและความรู้ทางการเงินสูงกว่าเพศหญิง ช่วงอายุที่มากขึ้น มีคะแนนทักษะ ความรู้ และพฤติกรรมทางการเงินสูงขึ้น ระดับการศึกษาและรายได้ที่แตกต่างกันมีผลต่อคะแนนทักษะ ความรู้ และพฤติกรรมทางการเงินที่ค่อนข้างชัดเจนกว่าสถานภาพอื่น ๆ อาชีพลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างรัฐบาล และนายจ้างมีคะแนนทักษะ ความรู้ และพฤติกรรมทางการเงินสูงกว่าอาชีพอื่นๆ ขณะที่อาชีพธุรกิจส่วนตัว ช่วยธุรกิจครัวเรือน ลูกจ้างเอกชน และแม่บ้านมีคะแนนต่ำกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้คะแนนด้านทัศนคติทางการเงิน ไม่ได้แสดงความสัมพันธ์กับสถานภาพของบุคคล

จากการค้นคว้าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคส่วนบุคคล การทบทวนงานศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้จ่าย พบว่ารายได้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดพฤติกรรมการใช้จ่าย รายได้ เพศหญิง และสถานภาพสมรส มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายในทางบวก ส่วนจำนวนบุคคลที่อุปการะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายในทางลบ ในด้านของอาชีพรัฐวิสาหกิจ อายุ รายได้ วงเงินต่อรายได้ การชำระหนี้สิน สัดส่วนการชำระหนี้สินต่อยอดหนี้ และสัดส่วนของการชำระหนี้บัตรเครดิตต่อรายได้มีอิทธิพลในทางตรงกันข้าม คือ มีผลทำให้ความน่าจะเป็นในการผัดผ่อนชำระหนี้ลดลง สำหรับปัจจัยที่กำหนดหนี้สินคงค้างพบว่ารายได้และอายุมีอิทธิพลในทางบวก ส่วนเพศและอายุงานมีอิทธิพลในทางลบ สัดส่วนการชำระหนี้สินขึ้นต่ำต่อรายได้ มีอิทธิพลต่อการผัดผ่อนชำระหนี้และทำให้ความน่าจะเป็นในการผัดผ่อนชำระหนี้เพิ่มขึ้น ปัจจัยที่มีผลต่อการผัดผ่อนชำระหนี้และมีผลกระทบที่ทำให้ผู้บริโภคมีโอกาสหรือเกิดความเสี่ยงในการผัดผ่อนชำระหนี้บัตรเครดิตสูงขึ้น ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลในด้านเศรษฐกิจ-สังคม (Socioeconomic Factors) เช่น จำนวนบัตรเครดิต ยอดการชำระหนี้ขึ้นต่ำและสัดส่วนการชำระหนี้ขึ้นต่ำต่อรายได้ ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ (Demographic Factors) เช่น อายุ เพศ รายได้ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เป็นต้น ดังนั้น ในการศึกษาพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็ม ปัจจัยที่คาดว่ามีผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน คือ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน การวางแผนการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต และระดับความเข้าใจและทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ส่วนจำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง คาดว่าน่าจะมีผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนลดน้อยลง

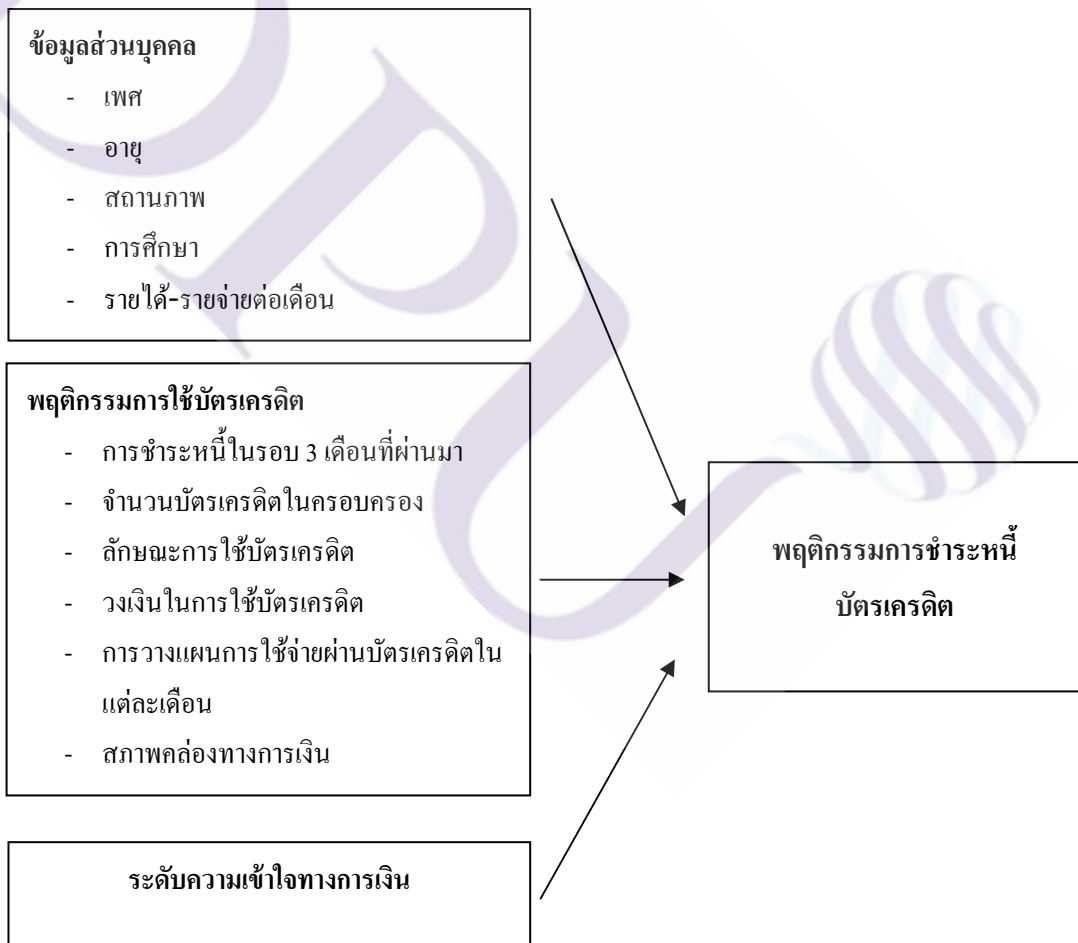
ตารางที่ 2.1 แสดงทิศทางของตัวแปรการศึกษา ของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้แต่ง	ตัวแปรตาม	เพศ		อายุ	สถานภาพสมรส			ระดับการศึกษา	รายได้	รายจ่าย	จำนวนบัตรเครดิต ในครอบครอง	การวางแผนการใช้ บัตรเครดิต	ทักษะทางการเงิน
		ชาย	หญิง		โสด	สมรส	หย่าร้าง						
พิชามญช์ เชื้อวทอง	การคิดต้นทุนและการเกิดหนี้เสีย	+		-					-	+	+		
ตะวัน ทิพย์พรหมภา	การเกิดหนี้ค้างชำระบัตรเครดิต	+			+				-	+			
ศลลฤดี สุวารณกุล	การผิดนัดชำระหนี้บัตรเครดิต		+			-		+	-	+	+		
ศดาพร จาตุวรรณ	พฤติกรรมการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต		+	+					+				
ยอดเพชร วิเศษศรี	พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต			+		+			+				
ศรัทิพ บุญเยี่ยม	การตัดสินใจใช้บัตรเครดิต			-								-	
ธนาคารแห่งประเทศไทย	พฤติกรรมการทางการเงิน	+		+				+	+				+

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ของธนาคารพาณิชย์ไทย ผู้ศึกษาได้
จำแนกการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้บัตร
เครดิต ปัจจัยด้านระดับความเข้าใจและทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ตามกรอบแนวคิด
ดังนี้

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

3.2 ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตของผู้ถือบัตรเครดิตในภาพรวม ว่ามีเหตุผลอย่างไรในการชำระหนี้บัตรเครดิตและปัจจัยด้านระดับความเข้าใจและทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) มีอิทธิพลต่อการใช้บัตรเครดิต หรือไม่ รวมถึงแนวโน้มพฤติกรรม การชำระหนี้บัตรเครดิต โดยอาศัยการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากผู้ถือบัตรเครดิตในภาพรวม

1. ประชากรในการศึกษานี้ ได้แก่ ประชาชนที่ใช้บัตรเครดิตในกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดขนาดตัวอย่าง ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % จะได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 400 ราย โดยใช้การคำนวณขนาดตัวอย่างในกรณีไม่ทราบขนาดของประชากรของ คอแครน (Cochran, 1977) อ้างถึงใน สิทธิ ชีรสรณ์, 2552: 120-121) ดังนี้

$$n = \frac{Z^2 pq}{e^2}$$

โดยที่	n	หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
	p	หมายถึง สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร (สูงสุด =0.5)
	q	หมายถึง 1-p
	e	หมายถึง ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ที่ $\alpha = 5\%$
	Z^2	หมายถึง ค่า t (= 1.96 สำหรับนัยสำคัญ .05) - ถ้าระดับความเชื่อมั่น 95% หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 มีค่า Z = 1.96 - ถ้าระดับความเชื่อมั่น 99% หรือระดับนัยสำคัญ 0.01 มีค่า Z = 2.58

ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เกิดขึ้นได้ 5% และ สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ขนาดของตัวอย่างที่ต้องการเท่ากับ

$$\begin{aligned} n &= \frac{(1.96)^2(0.5)(1-0.5)}{(0.05)^2} \\ &= 384.16 \approx 384 \text{ ตัวอย่าง} \end{aligned}$$

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา จะแบ่งเนื้อหาในการทำวิจัยออกเป็น 3 ส่วนคือ
 - 2.1 ข้อมูลส่วนบุคคล
 - 2.2 ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต
 - 2.3 ระดับความเข้าใจทางการเงิน (Financial Literacy)
3. ขอบเขตด้านสถานที่ ที่ทำการเก็บข้อมูลจากผู้ถือบัตรเครดิตในกรุงเทพมหานคร

3.3 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็นสองส่วน โดยส่วนที่หนึ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิ และส่วนที่สองเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งแสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จะใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ และรายจ่ายต่อเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามด้านพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต ได้แก่ การชำระหนี้บัตรเครดิตในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง ลักษณะการใช้บัตรเครดิต วงเงินในการใช้บัตรเครดิต การวางแผนการใช้บัตรเครดิต การมีสภาพคล่องทางการเงิน หลังจากใช้บัตรเครดิต

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยด้านระดับความเข้าใจและทักษะทางการเงิน (Financial Literacy)

3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากบทความ วารสาร เอกสาร เว็บไซต์ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับบัตรเครดิต

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Closed-ended Questions) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้-รายจ่ายต่อเดือน เป็นแบบเลือกตอบ โดยให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายถูกต้องลงในช่องว่างตามตัวเลือกที่กำหนด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Closed-ended Questions) ได้แก่ การชำระหนี้บัตรเครดิตในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา จำนวนบัตร

เครดิตในครอบครอง ลักษณะการใช้บัตรเครดิต วงเงินในการใช้บัตรเครดิต การวางแผนการใช้บัตรเครดิต การมีสภาพคล่องทางการเงินหลังจากใช้บัตรเครดิต เป็นแบบเลือกตอบ โดยให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายถูกต้องลงในช่องว่างตามตัวเลือกที่กำหนด

ส่วนที่ 3 ระดับความเข้าใจทางการเงิน (Financial Literacy) มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Closed-ended Questions) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก ความรู้ทางการเงินเกี่ยวกับการคำนวณและการเปรียบเทียบการลงทุน มีหลายตัวเลือก จำนวน 2 ข้อ ส่วนที่สอง ความรู้ทางการเงินเกี่ยวกับเครดิตบูโร และนโยบายคุ้มครองเงินฝาก มี 2 ตัวเลือก คือ ทราบหรือไม่ทราบ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช่ความน่าจะเป็น (Nonprobabilistic Sampling) โดยการสุ่มแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) โดยการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างผู้ถือบัตรเครดิตจำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง ผู้ศึกษาใช้วิธีการแจกแบบสอบถามโดยการทำแบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถามจำนวน 77 ตัวอย่าง และแจกแบบสอบถามตามสถานที่ต่างๆ จำนวน 323 ตัวอย่าง ดังนี้

3.5.1 เดอะมอลล์บางกะปิ ซึ่งบริเวณพื้นที่โดยรอบเดอะมอลล์บางกะปิ มีตลาดตะวันออก ห้างน้อมจิต ตลาดบางกะปิ และเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง และรถตู้โดยสาร

3.5.2 เซ็นทรัลลาดพร้าว ซึ่งบริเวณพื้นที่โดยรอบเซ็นทรัลลาดพร้าว มีห้างยูนิยอนมอลล์ และเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง รถตู้โดยสาร และรถไฟฟ้าใต้ดิน

3.5.3 เซ็นทรัลปิ่นเกล้า ซึ่งบริเวณหน้าเซ็นทรัลปิ่นเกล้า ซึ่งถือเป็นจุดศูนย์กลางการเรียนพิเศษและคิวของนักเรียนในพื้นที่ฝั่งธนบุรี จึงมีผู้ปกครองรอบูตรหลาน

3.5.4 ตลาดนัดจตุจักร เนื่องจากเป็นแหล่งรวมของกลุ่มตัวอย่างจากหลายๆ พื้นที่ ที่เดินทางเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง รถตู้โดยสาร และรถไฟฟ้าบีทีเอส

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงเดือนตุลาคม 2557

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมชำระหนี้บัตรเครดิต ซึ่งได้ข้อมูลเหล่านี้จากการรวบรวมเอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนข้อมูลทางสถิติ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมชำระหนี้

บัตรเครดิต โดยการอธิบายถึงลักษณะทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง ลักษณะการใช้บัตรเครดิต วงเงินในการใช้บัตรเครดิต การวางแผนการใช้บัตรเครดิต การมีสภาพคล่องทางการเงินหลังจากใช้บัตรเครดิต การชำระค่าบัตรเครดิตล่าช้า โดยจะแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน และกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตไม่เต็มจำนวน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบในการวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ อัตราส่วนร้อยละ

แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตร เป็นการนำแบบจำลองโลจิสมาประยุกต์ใช้ โดยการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยตัวแปรตามจะมีลักษณะเป็นทางเลือกเชิงคุณภาพ (Qualitative Choice) ซึ่งมีความเป็นไปได้อยู่ 2 ทางเลือก คือ เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน และ เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตไม่เต็มจำนวน โดยกำหนดให้ความสัมพันธ์ของตัวแปรเขียนอยู่ในรูปสมการ ดังนี้

$$Y = \beta_0 + \beta_1 \text{Sex} + \beta_2 \text{Age} + \beta_3 \text{Status} + \beta_4 \text{Education} + \beta_5 \text{Income} + \beta_6 \text{Expense} + \beta_7 \text{NumCard} + \beta_8 \text{Plan} + \beta_9 \text{FL}_1 + \beta_{10} \text{FL}_2 + e$$

โดยที่

Y คือ พฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดให้

Y = 1	เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน
Y = 0	เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตไม่เต็มจำนวน
Sex	คือ เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม 0 = เพศชาย, 1 = เพศหญิง
Age	คือ อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม (ปี)
Status	คือ สถานภาพสมรส 0 = สถานภาพโสด, 1 = สถานภาพสมรส, หย่าร้าง, แยกกันอยู่
Education	คือ ระดับการศึกษา 0 = ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี, 1 = ระดับปริญญาตรีขึ้นไป
Income	คือ รายได้ต่อเดือน (บาท/เดือน)

Expense	คือ รายจ่ายต่อเดือน (บาท/เดือน)
NumCard	คือ จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง 0 = 1 ใบ, 1 = มากกว่า 1 ใบ
Plan	คือ การวางแผนการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตในแต่ละเดือน 0 = ไม่วางแผน, 1 = วางแผน
FL ₁	คือ คำถามความรู้ทางการเงิน ข้อ 1 และ ข้อ 2 0 = ตอบไม่ถูกทั้ง 2 ข้อ หรือ ตอบถูกข้อใดข้อหนึ่ง 1 = ตอบถูกทั้ง 2 ข้อ
FL ₂	คือ คำถามความรู้ทางการเงิน ข้อ 3 และ ข้อ 4 0 = ตอบทราบหรือไม่ทราบข้อใดข้อหนึ่ง/ไม่ทราบทั้ง 2 ข้อ 1 = ตอบว่าทราบทั้ง 2 ข้อ
β_0	คือ ค่าคงที่
$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_n$	คือ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (พารามิเตอร์)
X_i	คือ ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการเกิดหรือไม่เกิดเหตุการณ์

3.7 สมมุติฐานในการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตัวแปรสำคัญที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนของผู้ถือบัตรเครดิต ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต และระดับความเข้าใจและทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ดังนั้น ในการศึกษานี้มีสมมุติฐานในการศึกษา ดังนี้

1. เพศมีความสัมพันธ์ทางบวกหรือลบกับพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน โดยเพศชายอาจมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน มากหรือน้อยกว่าเพศหญิง
2. อายุมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน โดยอายุของตัวอย่างที่เพิ่มขึ้นน่าจะมีผลทำให้มีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนเพิ่มขึ้นด้วย
3. สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน โดยสถานภาพสมรสของตัวอย่างน่าจะมีผลทำให้มีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน

4. ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน โดยระดับการศึกษาของตัวอย่างที่สูงขึ้นน่าจะมีผลทำให้มีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

5. รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน โดยรายได้ของตัวอย่างที่เพิ่มขึ้นน่าจะมีผลทำให้มีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

6. ค่าใช้จ่ายต่อเดือน มีความสัมพันธ์ในทางลบกับพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน โดยค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น น่าจะมีผลทำให้พฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน ลดลง

7. จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง มีความสัมพันธ์ในทางลบ กับพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน โดยจำนวนบัตรเครดิตในครอบครองที่เพิ่มขึ้น น่าจะมีผลทำให้พฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน ลดลง

8. การวางแผนการใช้จ่ายบัตรเครดิตในแต่ละเดือน มีความสัมพันธ์ในทางบวก กับพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน โดยการวางแผนที่ไม่ใช้จ่ายเกินรายได้ที่ได้รับและควบคุมการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตน่าจะมีผลทำให้มีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

9. คำถามทางการเงินชุดที่ 1 มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน โดยหากตอบคำถามเกี่ยวกับการคำนวณอัตราดอกเบี้ยและวิเคราะห์ทางเลือกในการลงทุนได้ทั้ง 2 ข้อ น่าจะมีผลทำให้มีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน สูงกว่าตอบผิด

10. คำถามทางการเงินชุดที่ 2 มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน โดยหากผู้ตอบแบบสอบถามทราบถึงคำถามเกี่ยวกับเครดิตบูโรและนโยบายคุ้มครองเงินฝากได้ทั้ง 2 ข้อ น่าจะมีผลทำให้มีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน สูงกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ทราบ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ถือบัตรเครดิตธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ตัวอย่าง และการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 323 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 80.8 และแบบสอบถาม Online จำนวน 77 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 19.3 โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาพรวมของสถานการณ์และพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของกลุ่มตัวอย่าง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนของผู้ถือบัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร

ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ โดยมีกรอบการวิเคราะห์ข้อมูลที่จัดเก็บได้ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน เพื่อทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และการแจกแจงของ ตัวแปร ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ส่วนที่ 2 คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบจำลองโลจิสต์ (Logit Model)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และค่าใช้จ่ายต่อเดือน พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต และระดับความรู้ทางการเงิน แสดงผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคล จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะข้อมูลเชิงคุณภาพ

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	193	48.3
หญิง	207	51.8
รวม	400	100.0
สถานภาพสมรส		
โสด	229	57.3
สมรส	136	34.0
หย่าร้าง / แยกกันอยู่	35	8.8
รวม	400	100.0
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	38	9.5
ปริญญาตรี	295	73.8
สูงกว่าปริญญาตรี	67	16.8
รวม	400	100.0

ที่มา : จากการศึกษา

จากตารางที่ 4.1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 400 คน พบว่า

1. เพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 เป็น รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3

2. สถานภาพสมรส พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 และสถานภาพสมรส จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 และ หย่าร้าง แยกกันอยู่ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8

3. ระดับการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 73.8 รองลงมา ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 และ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 57.3 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.8

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลของพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะข้อมูลเชิงคุณภาพ

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนหรือไม่		
เคย	207	51.8
ไม่เคย	193	48.3
รวม	400	100.0
จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง		
1 ใบ	192	48.0
2 ใบ	97	24.3
3 ใบ	46	11.5
มากกว่า 3 ใบ	65	16.3
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลของพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะข้อมูลเชิงคุณภาพ (ต่อ)

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการใช้บัตรเครดิต		
ใช้เมื่อเงินสดหมด	79	19.8
ใช้แทนเงินสดในการซื้อสินค้าและบริการต่างๆ	159	39.8
ใช้เป็นส่วนลดในการซื้อสินค้าและบริการต่างๆ	64	16.0
ใช้ผ่อนชำระสินค้า	71	17.8
ถอนเงินสดจากตู้ ATM เพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน	27	6.8
รวม	400	100.0
วงเงินในการใช้จ่าย		
เต็มวงเงินที่ทางธนาคารกำหนด	47	11.8
ขึ้นอยู่กับความต้องการในการซื้อสินค้า	201	50.3
ใช้จ่ายโดยมีขีดจำกัด กับปริมาณเงินที่หาได้ในแต่ละเดือน	152	38.0
รวม	400	100.0
การวางแผนการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต		
มีการวางแผนโดยการกำหนดวงเงินที่จะใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต	255	63.8
ไม่เคยมีการวางแผนในการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต	145	36.3
รวม	400	100.0
สภาพคล่องทางการเงินหลังจากการเป็นสมาชิกบัตรเครดิตรายจ่ายต่อเดือน		
เพิ่มขึ้น	177	44.3
คงเดิม	207	51.8
น้อยลง	16	4.0
รวม	400	100.0

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

จากตารางที่ 4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน พบว่า

4. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนหรือไม่ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 ชำระหนี้บัตรเครดิตไม่เต็มจำนวน จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3

5. จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ถือบัตรเครดิตจำนวน 1 ใบ จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมาถือบัตรเครดิต 2 ใบ จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 ถือบัตรเครดิตจำนวน 3 ใบ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ถือบัตรเครดิตมากกว่า 3 ใบ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3

6. ลักษณะการใช้บัตรเครดิต พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้บัตรเครดิตแทนเงินสดในการซื้อสินค้าและบริการ จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.75 รองลงมาใช้เมื่อเงินสดหมด จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.75 ใช้ในการผ่อนชำระสินค้า จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 ใช้เป็นส่วนลดในการซื้อสินค้าและบริการต่างๆ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 และใช้ในการถอนเงินสดจากตู้ ATM เพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8

7. วงเงินในการใช้จ่าย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ปริมาณการบัตรเครดิตขึ้นอยู่กับความต้องการในการซื้อสินค้า จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 รองลงมาใช้จ่ายโดยมีขีดจำกัด กับปริมาณเงินที่หาได้ในแต่ละเดือน จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 และลำดับสุดท้ายใช้เต็มวงเงินที่ธนาคารกำหนด จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8

8. การวางแผนการใช้จ่ายบัตรเครดิต พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีการวางแผนโดยการกำหนดวงเงินที่ใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตอย่างชัดเจน จำนวน 255 คน คิดเป็น ร้อยละ 63.8 รองลงมา ไม่เคยมีการวางแผนในการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3

9. สภาพคล่องทางการเงินหลังจากเป็นสมาชิกบัตรเครดิต พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสภาพคล่องทางการเงินคงเดิม จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมา สภาพคล่องทางการเงินเพิ่มขึ้น จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 และมีสภาพคล่องทางการเงินน้อยลง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตเบื้องต้น ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีผู้ที่ตอบแบบสอบถามที่เคยชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน จำนวน 207 คน ส่วนใหญ่มีจำนวนบัตรเครดิตในครอบครองมากกว่า 1 ใบ ใช้บัตรเครดิตแทนเงินสดในการซื้อสินค้าและบริการ และส่วนใหญ่มีการวางแผนการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต และมีสภาพคล่องทางการเงินคงเดิมหลังจากมีบัตรเครดิต

ตารางที่ 4.3 แสดงข้อมูลของระดับความเข้าใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะข้อมูลเชิงคุณภาพ

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
สมมติว่ามีทางเลือกในการลงทุน 2 ทางเลือก คือ A ได้รับดอกเบี้ย 1% ต่อเดือน B ได้รับดอกเบี้ย 12% ต่อปี ท่านคิดว่าควรเลือกทางใด		
เลือก A	142	35.5
เลือก B	118	29.5
เลือกทั้ง A และ B	140	35.0
รวม	400	100.0
สมมติว่าท่านฝากเงิน 100 บาท ได้รับดอกเบี้ย 5% ต่อปี สิ้นปี จะมีเงินกี่บาท		
100 บาท	12	3.0
105 บาท	369	92.3
110 บาท	11	2.8
115 บาท	8	2.0
รวม	400	100.0
ท่านทราบหรือไม่ว่าปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายคุ้มครอง/ค้ำประกันเงินฝาก 50 ล้านบาท สำหรับบัญชีเงินฝากที่เปิดกับธนาคารพาณิชย์		
ไม่ทราบ	237	59.3
ทราบ	163	40.8
รวม	400	100.0
หากท่านผิคนัดชำระเงินกู้จากธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งแล้ว ท่านคิดว่าธนาคารแห่งอื่นจะทราบหรือไม่		
ไม่ทราบ	54	13.5
ทราบ	346	86.5
รวม	400	100.0

ที่มา: จากการสำรวจและคำนวณ

จากตารางที่ 4.3 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน พบว่า

10. จากคำถามที่ว่า สมมติว่ามีทางเลือกในการลงทุน 2 ทางเลือก คือ A ได้รับดอกเบี้ย 1% ต่อเดือน B ได้รับดอกเบี้ย 12% ต่อปี ท่านคิดว่าควรเลือกทางใด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือก A ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้อง จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 รองลงมา เลือกทั้ง A และ B จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 และ เลือก B จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5

11. จากคำถามที่ว่า สมมติว่าท่านฝากเงิน 100 บาท ได้รับดอกเบี้ย 5% ต่อปี สิ้นปี จะมีเงินกี่บาท พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ตอบถูก จำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 92.3 ตอบผิด จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8

12. จากคำถามที่ว่า ท่านทราบหรือไม่ว่าปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายคุ้มครอง/ค้ำประกันเงินฝาก 50 ล้านบาท สำหรับบัญชีเงินฝากที่เปิดกับธนาคารพาณิชย์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ตอบว่าไม่ทราบ จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.3 รองลงมา ตอบว่าทราบ จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8

13. จากคำถามที่ว่า หากท่านผิन्छชำระเงินกู้จากธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งแล้ว ท่านคิดว่าธนาคารแห่งอื่น จะทราบหรือไม่พบว่าคุณตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ตอบว่าทราบ จำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 86.5 ตอบไม่ทราบ จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของระดับความเข้าใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม ในส่วนนี้ผู้ศึกษาได้ทำการแยกคำถามออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกเป็นคำถามเกี่ยวกับการคำนวณอัตราดอกเบี้ยและการลงทุน พบว่ามีจำนวนที่ตอบคำถามถูกต้องทั้ง 2 ข้อ จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ส่วนที่สองเป็นคำถามเกี่ยวกับเครดิตบูโรและนโยบายคุ้มครองเงินฝาก พบว่ามีจำนวนที่ตอบทราบทั้ง 2 ข้อ จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

จากผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งก็คือ ประชาชนผู้ใช้บัตรเครดิตธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน จำนวน 207 คน โดยมากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือเพศหญิงมีส่วนการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 52.2 เพศชาย 99 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 ในขณะที่ผู้ที่สถานภาพโสดมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนมากกว่าผู้ที่สมรสหย่าร้าง/หม้าย โดยมีจำนวนผู้มีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 54.6 ในด้านการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีพฤติกรรมการ

ชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนมากที่สุด จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 70 เมื่อจำแนกตามจำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง พบว่าผู้ที่มีจำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง 1 ใบมีสัดส่วนการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนมากที่สุด 79 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมาคือ 2 ใบ มากกว่า 3 ใบ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการวางแผนการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตอย่างชัดเจนมีสัดส่วนการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มมากกว่าผู้ที่ไม่มีการวางแผนการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 66.2

ส่วนผู้ที่ตอบคำถามทักษะทางการเงินถูกต้องทั้ง 4 คำถาม มีจำนวน 55 คน เคยชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา จำนวน 31 คน และส่วนใหญ่เป็นเพศชาย แสดงให้เห็นว่าเพศชายจะมีระดับความรู้ความเข้าใจทักษะทางการเงินมากกว่าเพศหญิงและจะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเงินน้อยกว่าครึ่งของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งตรงกับรายงานผลทักษะทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย ปี 2556 ที่ว่าเพศชายมีคะแนนทักษะความรู้ทางการเงินสูงกว่าเพศหญิง และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบคำถามทางการเงินไม่ถูกต้อง

ในส่วนของคุณสมบัติทั่วไปเชิงปริมาณ ได้มีการอธิบายโดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ (Descriptive Statistic) ดังตาราง 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ข้อมูลทั่วไปเชิงปริมาณของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
อายุ	22	55	33.70	6.44
รายได้ต่อเดือน (บาท / เดือน)	15,000	100,000	29,780.63	16,688.27
รายจ่ายต่อเดือน (บาท / เดือน)	4,500	90,000	16,204.25	8,834.18
เงินออม (บาท / เดือน)	600	70,000	13,576.38	11,847.24

จากตารางที่ 4.4 ผลจากการวิจัย โดยหาค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) จำแนกตามตามอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน มีรายละเอียดดังนี้

1. อายุ อายุต่ำสุด (Minimum) 22 ปี อายุสูงสุด (Maximum) 55 ปี ค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 33.70 ปี และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 6.44

2. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายได้ต่ำสุด (Minimum) 15,000 บาท รายได้สูงสุด (Maximum) 100,000 บาท ค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 29,780.63 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 16,688.27
3. รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายต่ำสุด (Minimum) 4,500 บาท รายจ่ายสูงสุด (Maximum) 90,000 บาท ค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 16,204.25 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 8,834.18
4. เงินออมต่อเดือน เงินออมต่ำสุด (Minimum) 600 บาท เงินออมสูงสุด (Maximum) 70,000 บาท ค่าเฉลี่ย (Mean) อยู่ที่ 11,847.24 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 8,834.18

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า จากผู้ที่ตอบแบบสอบถามที่เคยชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน จำนวน 207 คน มีอายุโดยเฉลี่ย 34 ปี รายได้โดยเฉลี่ย 31,823.67 บาท รายจ่ายโดยเฉลี่ย 17,436.23 บาท และมีเงินออมโดยเฉลี่ย 14,387.44 บาท

จะเห็นได้ว่า จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 400 คน ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามท่านใดเลยมีปัญหาทางการเงิน จากการคำนวณผู้ตอบแบบสอบถามจะมีเงินออมขั้นต่ำ 600 บาท หรือโดยเฉลี่ย 11,847 บาท แต่กลับมีผู้ตอบแบบสอบถามที่ชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนเพียง 207 คน โดยอาจเป็นเพราะว่าผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้คำนึงถึงยอดชำระหนี้บัตรเครดิตตามปริมาณการใช้จ่ายต่อเดือน(เต็มจำนวน) หรือมียอดหนี้บัตรเครดิตโดยรวมสูงเกินกว่ารายได้ต่อเดือนในการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน จึงทำให้ชำระหนี้บัตรเครดิตได้บางส่วน หรือเก็บเงินออมไว้บางส่วนสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายฉุกเฉินหรือต้องการใช้จ่ายในเรื่องอื่น ซึ่งสามารถอ้างถึงงานวิจัยของคุณณรรากร แสงมณี ที่มีการสำรวจถึงสาเหตุของการไม่ชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีปัญหาในการชำระหนี้บัตรเครดิต พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่ามีความต้องการใช้เงินสดในการใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็นหรือมีความต้องการมากกว่าและยินดีที่ชำระค่าดอกเบี้ยบัตรเครดิต แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคผ่านบัตรเครดิตแบบกู้ยืม ซึ่งควรที่จะระมัดระวังและให้ความสนใจด้วยเช่นกัน เพราะถ้าหากมีพฤติกรรมการบริโภคผ่านบัตรเครดิตแบบกู้ยืมมากขึ้น ไม่มีความระมัดระวังอาจทำให้เกิดปัญหาในการชำระหนี้บัตรเครดิตในอนาคต ทั้งนี้ก็ยังไม่สามารถตอบได้อย่างชัดเจนกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาในการชำระค่าใช้จ่ายจากบัตรเครดิตหรือไม่

ส่วนที่ 2 คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ด้วยการคำนวณหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) พบว่า เกิดปัญหา Multicollinearity คือ ปัญหาที่ตัวแปรอิสระในแบบจำลองมีความสัมพันธ์กันเองเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งละเมิดข้อสมมุติที่ว่า ตัวแปรอิสระที่อยู่ในแบบจำลองต้องไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้น การเกิดปัญหานี้จะทำให้ค่าพารามิเตอร์ของตัวแปรอิสระเกิดความผิดพลาด และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติส่งผลให้ข้อสรุปเกี่ยวกับผลส่วนเพิ่มของตัวแปรตามที่เกิดจากตัวแปรอิสระนั้นเกิดความผิดพลาดได้ และในแบบจำลองที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา มีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กัน 1 คู่ คือ รายได้ต่อเดือน กับ ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดง Pearson Correlation ระหว่างตัวแปร รายได้ต่อเดือน กับ ค่าใช้จ่ายต่อเดือน

ตัวแปรอิสระ	รายได้ต่อเดือน	ค่าใช้จ่ายต่อเดือน
รายได้ต่อเดือน	1.00	0.733 **
ค่าใช้จ่ายต่อเดือน	0.733 **	1.00

หมายเหตุ : “**” มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การทดสอบปัญหา Multicollinearity จะพิจารณาได้จากค่า Partial Correlation Coefficient ระหว่างตัวแปรรายได้ต่อเดือนกับค่าใช้จ่ายต่อเดือน ซึ่งมีค่า Pearson correlation เท่ากับ 0.733 ซึ่งถือว่าตัวแปรอิสระดังกล่าว มีความสัมพันธ์กันมาก จึงควรได้รับการแก้ไข ซึ่งจะมีวิธีการแก้ไขหลายวิธี คือ

- 1) วิธีการเพิ่มตัวอย่างหรือชุดข้อมูลให้มากขึ้น
- 2) วิธีการตัดตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งทิ้ง โดยพิจารณาจากความสำคัญของตัวแปร ด้วยทฤษฎีว่า ตามทฤษฎีแล้วตัวแปรใดมีความสำคัญมากกว่าก็เลือกตัวแปรนั้นมาใช้ แล้วตัดตัวแปรที่มีความสำคัญน้อยออก
- 3) วิธีการรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันให้เป็นตัวแปรใหม่ ที่ยังให้ความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอยู่

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหา Multicollinearity โดยวิธีการรวมตัวแปร โดยการสร้างตัวแปรใหม่ ด้วยการนำรายได้ต่อเดือนหักค่าใช้จ่ายต่อเดือน ได้ตัวแปรใหม่ คือ เงินออม (Saving) ดังสมการใหม่

$$Y = \beta_0 + \beta_1 \text{Sex} + \beta_2 \text{Age} + \beta_3 \text{Status} + \beta_4 \text{Education} + \beta_5 \text{Saving} +$$

$$\beta_6 \text{NumCard} + \beta_7 \text{Plan} + \beta_8 \text{FL}_1 + \beta_9 \text{FL}_2 + e$$

โดยที่

Y คือ พฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดให้

Y = 1 เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน

Y = 0 เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตไม่เต็มจำนวน

Sex คือ เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

0 = เพศชาย, 1 = เพศหญิง

Age คือ อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม (ปี)

Status คือ สถานภาพสมรส

0 = สถานภาพโสด, 1 = สถานภาพสมรส, หย่าร้าง, แยกกันอยู่

Education คือ ระดับการศึกษา

0 = ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี, 1 = ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

Saving คือ เงินออมต่อเดือน (บาท/เดือน)

NumCard คือ จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง

0 = 1 ใบ, 1 = มากกว่า 1 ใบ

Plan คือ การวางแผนการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตในแต่ละเดือน

0 = ไม่วางแผน, 1 = วางแผน

FL₁ คือ คำถามความรู้ทางการเงิน ข้อ 1 และ ข้อ 2

0 = ตอบไม่ถูกทั้ง 2 ข้อ หรือ ตอบถูกข้อใดข้อหนึ่ง

1 = ตอบถูกทั้ง 2 ข้อ

FL₂ คือ คำถามความรู้ทางการเงิน ข้อ 3 และ ข้อ 4

0 = ตอบทราบหรือไม่ทราบข้อใดข้อหนึ่ง/ไม่ทราบทั้ง 2 ข้อ

1 = ตอบว่าทราบทั้ง 2 ข้อ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบจำลองโลจิสต์ (Logit Model)

ในการศึกษาครั้งนี้ต้องการหาค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ Logit Model ซึ่งเป็นรูปแบบการวิเคราะห์ตัวแปรตามที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Model of Qualitative Choice) เมื่อต้องเผชิญกับการตัดสินใจ 2 ทางเลือก คือ พฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตแบบเต็มจำนวน หรือพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตแบบไม่เต็มจำนวน

ตารางที่ 4.6 การทดสอบความเหมาะสมของปัจจัยที่ใช้ใน โมเดล

Omnibus Tests of Model Coefficients				
		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	24.595	9	.003
	Block	24.595	9	.003
	Model	24.595	9	.003

ที่มา: จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.6 เป็นการทดสอบความเหมาะสมของปัจจัยที่ใช้ใน โมเดล ทดสอบภาพรวมของโมเดลว่าปัจจัยที่ใช้มีความเหมาะสมในการอธิบายสมการ (Overall Model Evaluation) โดยพิจารณาจากค่า Chi-square ของ Model มีค่า 24.595 ที่ $df = 9$ และ $Sig. = 0.003$ แสดงว่าตัวโมเดลนี้มีความเหมาะสมที่จะใช้ในการทำนายพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4.7 การตรวจสอบความสอดคล้องของ โมเดล (Model Summary)

Model Summary			
Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	529.433 ^a	.460	.480

จากตาราง 4.7 ค่าของ $-2 \text{ Log likelihood}$ เป็นการทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลอง (Goodness of fit) โดยค่า -2Log Likelihood มีค่าเท่ากับ 529.433 ค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนาย (R^2) Cox & Snell และ Nagelkerke เป็นค่าที่บอกสัดส่วนหรือเปอร์เซ็นต์ที่สามารถอธิบายความผันแปรใน Logistic Regression Model ดังนั้น Cox & Snell $R \text{ Square} = 0.460$ หมายความว่า สมการนี้สามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 46 หรือ Nagelkerke $R \text{ Square} = 0.480$ หมายความว่า สมการนี้สามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 48

ตารางที่ 4.8 ผลการพยากรณ์ความถูกต้องของสมการในการทำนาย

พฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต	ผลการพยากรณ์ของแบบจำลอง(%)		
	ชำระไม่เต็มจำนวน	ชำระเต็มจำนวน	พยากรณ์ถูกต้อง
ชำระไม่เต็มจำนวน	99	94	51.3
ชำระเต็มจำนวน	63	144	69.6
ภาพรวม (%)			60.8
ค่าความน่าจะเป็นที่ระดับ 0.50			

หากพิจารณาผลการจำแนกค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามจากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างหรือ ค่าความน่าจะเป็นของพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต จากตารางที่ 4.8 พบว่า จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตไม่เต็มจำนวน มี 193 คน สมการสามารถพยากรณ์ได้เท่ากับ 99 คน สมการสามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 51.3 และกลุ่มตัวอย่าง ที่มีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน มี 207 คน สมการสามารถพยากรณ์ได้เท่ากับ 144 คน สมการสามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 69.6 ในภาพรวมของการพยากรณ์ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน สมการสามารถพยากรณ์ได้ 243 คน โดยสรุปแล้วสมการสามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 60.8

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สมการ Binary Logit

ตัวแปรตาม

Y = 1 เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน
 Y = 0 เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมชำระหนี้บัตรเครดิตไม่เต็มจำนวน

	ค่าสัมประสิทธิ์			ค่านัยสำคัญ Odd Ratio		
	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
เพศ	.094	.210	.200	1	.005	1.098
อายุ	.001	.023	.002	1	.001	1.001
สถานภาพสมรส	-.086	.264	.101	1	.751	.920
ระดับการศึกษา	.240	.360	.444	1	.005	1.787
จำนวนเงินออม	.001	.000	.116	1	.034	1.002
จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง	-.084	.232	13.153	1	.000	.516
การวางแผนการใช้บัตรเครดิต	.192	.222	.751	1	.046	1.212
ทักษะทางการเงิน ชุดที่ 1	.556	.223	6.182	1	.013	1.743
ทักษะทางการเงิน ชุดที่ 2	.003	.226	.090	1	.764	1.005
Constant	-.528	.794	.441	1	.506	.590

จากตารางที่ 4.9 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สมการ Binary Logit ได้ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด 7 ตัวแปร โดยตัวแปรที่มีระดับนัยสำคัญน้อยกว่า ระดับที่ 0.05 ได้แก่ เพศ (ระดับนัยสำคัญที่ 0.005), อายุ (ระดับนัยสำคัญที่ 0.001), ระดับการศึกษา (ระดับนัยสำคัญที่ 0.005), จำนวนเงินออม (ระดับนัยสำคัญที่ 0.034), จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง (ระดับนัยสำคัญที่ 0.000), การวางแผนการใช้บัตรเครดิต (ระดับนัยสำคัญที่ 0.046), ทักษะทางการเงินชุดที่ 1 (ระดับนัยสำคัญที่ 0.013)

ตัวแปรที่มีระดับนัยสำคัญมากกว่า ระดับที่ 0.05 ได้แก่ สถานภาพสมรส (ระดับนัยสำคัญที่ 0.751), ทักษะทางการเงินชุดที่ 2 (ระดับนัยสำคัญที่ 0.764)

สามารถเขียนในรูปแบบสมการได้ ดังนี้

$$Y = -0.528 + 0.094Sex + 0.001Age - 0.086Status^{ns} + 0.240Education + 0.001Saving - 0.084NumCard + 0.192Plan + 0.556FL_1 + 0.003FL_2^{ns}$$

จากสมการจะเห็นได้ว่า

1. สถานภาพสมรส คำถามด้านความรู้ทางการเงินชุดที่ 2 ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต

2. จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง ของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน การประมาณค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ

3. เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนเงินออม การวางแผนทางการเงิน และคำถามด้านความรู้ทางการเงินชุดที่ 1 ของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน การประมาณค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก

ตัวแปรต้น เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนเงินออม การวางแผนทางการเงิน และคำถามด้านความรู้ทางการเงินชุดที่ 1 มีค่า β เป็นบวก ดังนั้น ค่า $\text{Exp}(\beta) > 1$ แสดงว่าตัวแปรกลุ่มนี้ช่วยเพิ่มโอกาสการมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน

ตัวแปรต้น 1 ตัว คือ จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง มีค่า β เป็นลบ ดังนั้น ค่า $\text{Exp}(\beta) < 1$ แสดงว่า ตัวแปรนี้ลดโอกาสการมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน

การแปรผลการวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสต์

1. เพศของกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นบวก เนื่องจากการกำหนดรูปแบบการลงข้อมูลเกี่ยวกับเพศถูกสร้างเป็นตัวแปร Dummy ซึ่งได้กำหนดให้ เพศชาย มีค่าเป็น 0 เพศหญิงมีค่าเป็น 1 แสดงว่าเพศหญิง มีโอกาสจะมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนเพิ่มขึ้น 1.098 เท่า ของเพศชาย โดยที่ปัจจัยอื่นคงที่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตะวัน ทิพย์พรหมมา (2547) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าลูกหนี้ค้างชำระส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

2. อายุของกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นบวก แสดงว่าเมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น มีโอกาสจะมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนเพิ่มขึ้น 1.001 เท่า โดยที่ปัจจัยอื่นคงที่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ตอบแบบสอบถามยังมีอายุมากขึ้น ยังไม่มีปัญหาเรื่องพฤติกรรมการใช้จ่ายบัตรเครดิต มีรายได้รายได้สูง ซึ่งเป็นไปตามที่สมมติฐานไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวุธ สุทธิเนียม (2552) ศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายของพนักงานธนาคาร ที่พบว่า อายุมากขึ้นหนี้สินค้างจะลดลง ซึ่งหมายถึงอายุที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้สามารถชำระหนี้บัตรเครดิตได้มากขึ้น

3. วุฒិการศึกษ ของกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นบวก เนื่องจากการกำหนดรูปแบบการลงข้อมูลเกี่ยวกับวุฒิการศึกษถูกสร้างเป็นตัวแปร Dummy ซึ่งได้กำหนดให้ ระดับการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี มีค่าเป็น 0 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีค่าเป็น 1 แสดงว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีโอกาสจะมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนเพิ่มขึ้น 1.787 เท่า ของผู้ที่มีระดับการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี

4. เงินออม ของกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นบวก แสดงว่าเมื่อมีเงินออมมากขึ้น มีโอกาสจะมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนเพิ่มขึ้น 1.002 เท่า โดยที่ปัจจัยอื่นคงที่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ตอบแบบสอบถามยังมีปริมาณเงินออมสูงขึ้น จะทำให้สามารถชำระหนี้บัตรเครดิตได้เต็มจำนวน

5. จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง ของกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน ในทิศทางตรงข้าม เนื่องจากเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นลบ แสดงว่าเมื่อมีจำนวนบัตรเครดิตในครอบครองเพิ่มมากขึ้น มีโอกาสจะมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนลดน้อยลง 0.516 เท่า โดยที่ปัจจัยอื่นคงที่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ตอบ

แบบสอบถามยังมีจำนวนบัตรเครดิตในครอบครองมาก จะทำให้ความสามารถชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนลดน้อยลง เนื่องจากสามารถใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตได้มากขึ้น จนอาจเกินรายได้ที่ได้รับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชามญชุ์ เขียวทอง (2551) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผิดนัดชำระหนี้บัตรเครดิตในด้านการเกิดหนี้เสียพบว่า จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง มีอิทธิพลต่อการเกิดหนี้เสียและทำให้ความน่าจะเป็นของการเกิดหนี้เสียเพิ่มขึ้น

6. ระดับความเข้าใจทักษะทางการเงิน ชุดที่ 1 ของกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเครื่องหมายนำสัมประสิทธิ์เป็นบวก แสดงว่าเมื่อมีระดับความเข้าใจทักษะทางการเงินสูงขึ้น มีโอกาสจะมีพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนเพิ่มขึ้น 0.013 เท่า โดยที่ปัจจัยอื่นคงที่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ตอบแบบสอบถามยังมีความสามารถในการคำนวณอัตราดอกเบี้ย วิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน ก็สามารถวางแผนการออมเงิน ฝากเงิน รวมถึงมีความสามารถในการลงทุนในอนาคต และสามารถบริหารจัดการทางการเงินได้

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา พฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ถือบัตรเครดิตธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน และการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และแบบสอบถาม Online โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ใช้สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้แบบจำลองโลจิสติก (Logit Model)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบคำถามหลายตัวเลือก จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบคำถามหลายตัวเลือก จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถาม เกี่ยวกับระดับความเข้าใจและทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งลักษณะของคำถามเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นคำถามเกี่ยวกับการคำนวณอัตราดอกเบี้ยและการลงทุน ส่วนที่สองเป็นคำถามเกี่ยวกับเครดิตบูโรและนโยบายคุ้มครองเงินฝาก

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สถานภาพโสด ระดับการศึกษาสูงสุดโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปริญญาตรี รายได้โดย

เฉลี่ยต่อเดือน 29,780.63 บาท รายจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือน 16,204.25 บาท และมีเงินออมโดยเฉลี่ยต่อเดือน 13,576.38 บาท

2. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เคยชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน ส่วนใหญ่มีจำนวนบัตรเครดิตในครอบครองมากกว่า 1 ใบ และใช้แทนเงินสดในการซื้อสินค้าและบริการ ซึ่งปริมาณการใช้จ่ายส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความต้องการในการซื้อสินค้า ส่วนใหญ่มีการวางแผนโดยการกำหนดวงเงินที่จะใช้บัตรเครดิต และหลังจากมีบัตรเครดิต ส่วนใหญ่ไม่ได้มีสภาพคล่องทางการเงินเพิ่มขึ้นหรือลดลง

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ในส่วนแรกเป็นทักษะในการลงทุนและการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝาก ส่วนที่สองเป็นเป็นความรู้รอบตัวเกี่ยวกับเครดิตบูโร และนโยบายคุ้มครองเงินฝาก จากการศึกษาพบว่า เมื่อนำคำตอบของคำถามทั้ง 2 ข้อ เลือกเฉพาะผู้ที่ตอบว่าทราบทั้ง 2 ข้อ มีเพียง 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ตอบไม่ทราบ

4. ทดสอบด้วยการคำนวณหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระตัวแปรตามพบว่าเกิดปัญหา Multicollinearity ในแบบจำลองคือ รายได้ต่อเดือน และ รายจ่ายต่อเดือน ผู้ศึกษาเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหา Multicollinearity โดยการสร้างตัวแปรใหม่ คือ เงินออม (Saving)

5. การทดสอบสมมติฐานโดยใช้แบบจำลองโลจิสต์ (Logit Model) ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม จากการศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนเงินออม จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง การวางแผนการใช้จ่ายบัตรเครดิต และคำถามทางการเงิน มีผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน และไม่เต็มจำนวน

5.2 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. การศึกษาค้างนี้มีข้อจำกัดเรื่องของข้อมูล ในส่วนของค่าใช้จ่ายต่อเดือน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามอาจไม่ได้คำนวณถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ชำระผ่านบัตรเครดิตต่อเดือน แต่ผู้ตอบแบบสอบถามชำระเพียงบางส่วน จึงคำนวณค่าใช้จ่ายต่อเดือนจากการชำระหนี้บัตรเครดิตเพียงบางส่วนเท่านั้น ในการเก็บข้อมูลควรระวังในส่วนนี้ให้มาก

2. ตัวแปรตามที่ผู้ศึกษาใช้ในแบบจำลองของการศึกษาค้างนี้ นั่นคือ พฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนเงินออม จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง การวางแผนการใช้บัตรเครดิต และคำถามทางการเงิน ดังนั้นในการศึกษาค้างต่อไปควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ให้มากกว่านี้

3. การศึกษาค้างนี้ มีข้อจำกัดเรื่องของข้อมูล ในส่วนของคำถามทางการเงิน ซึ่งมีน้อย ในการศึกษาค้างต่อไปควรเพิ่มคำถามในส่วนนี้มากขึ้น

4. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน ที่ออกโดยบริษัทสินเชื่อส่วนบุคคล (Non-bank) เนื่องจากเกณฑ์การกำหนดรายได้ขั้นต่ำในการถือครองบัตรต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์ และมีฐานข้อมูลลูกค้าบัตรเครดิตสูง เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมการชำระหนี้ของผู้ถือบัตร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- คมคาย ทองอยู่. (2546). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนเงินที่ใช้จ่ายในการบริโภคผ่านบัตรเครดิตของผู้ถือบัตรเครดิต (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- คมสัน สุริยะ. (2552). แบบจำลองโลจิสติก : ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ในการวิจัยทางเศรษฐศาสตร์. เชียงใหม่ : ศูนย์การวิเคราะห์เชิงปริมาณ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชยันต์ ดันดีวิศดาการ. (2552). เศรษฐศาสตร์จุลภาค : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชุตีระ ระบอบ และคณะ. (2552). ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- คลฤดี สุวรรณกุล. (2554). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความน่าจะเป็นในการผิดนัดชำระหนี้บัตรเครดิตของประชาชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ (การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ตรีทิพ บุญเยี่ยม. (2552). ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บัตรเครดิตของผู้ถือบัตรเครดิตที่มีรายได้น้อย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล วารสารวิชาการ 29(3), 14-29 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- ตะวัน ทิพย์พรหมมา. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ (การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2557). การสำรวจข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย การประชุมคณะกรรมการการให้ความรู้ทางการเงิน. สืบค้น 12 สิงหาคม 2557, จาก <http://www.fpo.go.th/knowledgegap/file/001.pdf>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2557). การให้บริการบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ. สืบค้น 12 สิงหาคม 2557, จาก <http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/FinancialInstitutions/CommercialBank/Pages/StatCreditCardServices.aspx>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2557). *ข้อมูลทางสถิติ*. สืบค้น 12 สิงหาคม 2557, จาก

<http://www.bot.or.th/THAI/STATISTICS/Pages/index1.aspx>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2557). *รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2556*.

สืบค้น 12 สิงหาคม 2557, จาก

<http://www.1213.or.th/th/aboutfcc/knownfcc/Documents/2013%20ThaiFLSurvey.pdf>

ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2549). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. กรุงเทพฯ:

ห้างหุ้นส่วนสามัญ บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

พิชามณูษ์ เชี่ยวทอง. (2551). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจสมัครเข้ารับราชการ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เมตตา วงษ์วิจิตร. (2547). *เหตุผลในการตัดสินใจเลือกเข้ารับราชการ*

กรุงเทพ จำกัด (มหาชน) (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขงยุทธ เกษสาคร และคณะ. (2549). *วิธีวิจัยทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: เอส แอนด์ จี กราฟฟิก.

ยอดเพชร วิเศษศรี. (2548). *พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน ในเขต*

กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ลดพร จาดวรรณ. (2546). *พฤติกรรมการใช้และปัจจัยกำหนดการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตของ*

นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท).

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วรรณภา เล็กอุทัย. (2553). *ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการเกิดภาวะโรคอ้วนของนักศึกษาใน*

มหาวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). สาขาเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สมชาย หาญหิรัญ. (2552). *เศรษฐศาสตร์มหภาควิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

สิทธิ์ ชีรสรณ์. (2552). *แนวความคิดพื้นฐานการวิจัย*. กรุงเทพฯ : พรินท์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพรรณ วิไลประภากร. (2546). *วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต*

ของธนาคารพาณิชย์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). สาขาเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ภาษาอังกฤษ

Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques*. 3rd edition. New York : John Wiley & Sons.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS

DESCRIPTIVES VARIABLES=YY Sex Age Status Education Income Expenses Saving
Num_CreditCard Plan_CreditCard FL1 FL2
/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.

Descriptives

[DataSet1] F:\SPSS\Data_SPSS_Final as of 30 Oct 14.sav

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
YY	400	0.00	1.00	.5175	.50032
Sex	400	0.00	1.00	.5175	.50032
Age	400	22.00	55.00	33.7050	6.43557
Status	400	0.00	1.00	.4275	.49534
Education	400	0.00	1.00	.9050	.29358
Income	400	15000.00	100000.00	29780.6250	16688.26763
Expenses	400	4500.00	90000.00	16204.2500	8834.18156
Saving	400	600.00	70000.00	13576.3750	11847.24297
NumCard	400	0.00	1.00	.5200	.50023
Plan	400	0.00	1.00	.6375	.48132
FL1	400	0.00	1.00	.3325	.47170
FL2	400	0.00	1.00	.3525	.47835
Valid N (listwise)	400				

CORRELATIONS

/VARIABLES=Income Expenses

/PRINT=TWOTAIL NOSIG

/MISSING=PAIRWISE.

Correlations

[DataSet1] F:\SPSS\Data_SPSS_Final as of 30 Oct 14.sav

Correlations			
		Income	Expenses
Income	Pearson Correlation	1	.733**
	Sig. (2-tailed)		.000
	N	400	400
Expenses	Pearson Correlation	.733**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	400	400

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

LOGISTIC REGRESSION VARIABLES YY

/METHOD=ENTER Sex Age Status Education Saving NumCard Plan FL1 FL2

/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).

Logistic Regression

[DataSet1] F:\SPSS\Data_SPSS_Final as of 30 Oct 14.sav

Case Processing Summary

Unweighted Cases ^a		N	Percent
Selected Cases	Included in Analysis	400	100.0
	Missing Cases	0	.0
	Total	400	100.0
Unselected Cases		0	.0
Total		400	100.0

a. If weight is in effect, see classification table for the total number of cases.

Dependent Variable Encoding

Original Value	Internal Value
never	0
ever	1

Block 0: Beginning Block**Classification Table^{a,b}**

Observed		Predicted			
		YY		Percentage	
		never	ever	Correct	
Step 0	YY	never	0	193	.0
		ever	0	207	100.0
Overall Percentage				51.8	

a. Constant is included in the model.

b. The cut value is .500

Variables in the Equation

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 0	Constant	.070	.100	.490	1	.484	1.073

Variables not in the Equation^a

			Score	df	Sig.
Step 0	Variables	Sex	.031	1	.061
		Age	2.378	1	.003
		Status	1.241	1	.265
		Education	.013	1	.009
		Saving	2.016	1	.156
		NumCard	16.628	1	.000
		Plan	1.099	1	.294
		FL1	6.684	1	.010
	FL2	.181	1	.670	

Overall Statistics

a. Residual Chi-Squares are not computed because of edundancies.

Block 1: Method = Enter**Omnibus Tests of Model Coefficients**

		Chi-square	Df	Sig.
Step 1	Step	24.595	9	.003
	Block	24.595	9	.003
	Model	24.595	9	.003

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	529.433 ^a	.460	.480

a. Estimation terminated at iteration number 3 because parameter estimates changed by less than .001.

Classification Table^a

	Observed	Predicted			
		YY		Percentage Correct	
		never	ever		
Step 1	YY	never	99	94	51.3
		ever	63	144	69.6
Overall Percentage					60.8

a. The cut value is .500

Variables in the Equation

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Sex	.094	.210	.200	1	.005	1.098
	Age	.001	.023	.002	1	.001	1.001
	Status	-.086	.264	.101	1	.751	.920
	Education	.240	.360	.444	1	.005	1.787
	Saving	.001	.000	.116	1	.034	1.002
	NumCard	-.840	.232	13.153	1	.000	.516
	Plan	.192	.222	.751	1	.046	1.212
	FL1	.556	.223	6.182	1	.013	1.743
	FL2	-.003	.226	.090	1	.764	1.005
	Constant	-.528	.794	.441	1	.506	.590

a. Variable(s) entered on step 1: Sex, Age, Status, Education, Saving, NumCard, Plan, FL1, FL2.

ภาคผนวก ข
คำถามความรู้ทางการเงินทั่วไป

ตัวอย่างคำถามความรู้ทางการเงิน โดยทั่วไป ของธนาคารแห่งประเทศไทย ปี 2553

คำถาม	ตอบผิด	ตอบถูก
การคูณ สมมติว่า เกิดโรคระบาดขึ้นในตำบล ก ซึ่งมีจำนวนคนอาศัยอยู่ 150 คน และมีอัตราการเสียชีวิตจากโรคระบาดนี้เฉลี่ยร้อยละ 10 จากข้อมูลดังกล่าว ท่านคิดว่าจะมีผู้เสียชีวิตคิดเป็นกี่คน	42.88%	57.12%
คำนวณดอกเบี้ยของเงินเชื่อ สมมติว่า ท่านซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้ามาในราคา 1,000 บาท และต้องชำระเงินคืนภายในระยะเวลา 1 ปี โดยสามารถเลือกชำระได้ 2 แบบ คือ (ก) ชำระ/ผ่อนจ่ายรายเดือนๆ ละ 100 บาท เป็นเวลา 12 เดือน (ข) ชำระ/จ่ายคืนครั้งเดียวในอีก 12 เดือนข้างหน้าบวกดอกเบี้ยเงินกู้ก็ร้อยละ 20 แบบใดถูกกว่ากัน	92.51%	7.49%
คำนวณดอกเบี้ยทบต้น สมมติว่าท่านขอกู้เงินจำนวน 1,000 บาท ซึ่งธนาคารคิดดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 20 ต่อปี โดยคิดดอกเบี้ยทบต้นต่อปี หากท่านไม่มีการจ่ายเงินกู้และดอกเบี้ยเลย ยอดเงินค้างชำระของท่านจะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า ในระยะเวลาประมาณกี่ปี	83.87%	16.13%
คำถาม	ไม่ทราบ	ทราบ
เครดิตบูโร หากท่านผิคนัดชำระเงินกู้จากธนาคารแห่งหนึ่งแล้ว ท่านคิดว่าธนาคารแห่งอื่นจะทราบหรือไม่	34.78%	65.22%
คุ้มครองเงินฝาก ท่านทราบหรือไม่ว่าปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายค้ำประกันเงินฝากเต็มจำนวนสำหรับบัญชีเงินฝากที่เปิดกับธนาคารพาณิชย์*	72.81%	27.19%

*หมายเหตุ : เป็นการตั้งคำถามในปี 2553 ซึ่ง พ.ร.บ.คุ้มครองเงินฝากให้ความคุ้มครองเงินฝากเต็มจำนวน

ตัวอย่างคำถามความรู้ทางการเงิน โดยทั่วไป ของธนาคารแห่งประเทศไทย ปี 2556

ตัวอย่าง : 9,867 ราย

คำถาม	ตอบผิด	ตอบถูก
การหาร สมมติว่า ท่านมีพี่น้อง 5 คน (รวมตัวท่านด้วย) และท่านได้รับเงินมา 1,000 บาท ถ้าท่านต้องแบ่งเงินนี้ให้ท่านและพี่น้องคนละเท่า ๆ กัน แต่ละคนจะได้รับเงินคนละเท่าไร	14.94%	85.06%
คำนวณดอกเบี้ยของสินเชื่ สมมติว่า ท่านยืมเงินเพื่อน 100 บาท ในวันนี้ และเพื่อนให้ท่านนำเงิน มาคืน 120 บาท ในอีก 1 ปีข้างหน้า ท่านคิดว่า ท่านได้จ่ายดอกเบี้ยให้แก่ เพื่อนในการยืมเงินครั้งนี้ เท่าไร	31.50%	68.50%
คำนวณดอกเบี้ยทบต้น สมมติว่าท่านฝากเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ 100 บาท โดยได้รับดอกเบี้ย 2% ต่อปี ท่านคิดว่า เมื่อครบ 5 ปี ท่านจะมีเงินในบัญชีเท่าไร (โดยไม่มีการฝากเพิ่มหรือถอนเงินเลย)	86.39%	13.61%
คำถาม	ไม่ทราบ	ทราบ
เครดิตบูโร หากท่านคิดนัดชำระเงินกู้จากธนาคารแห่งหนึ่งแล้ว ท่านคิดว่า ธนาคารแห่งอื่นจะทราบหรือไม่	38.56%	61.44%
คุ้มครองเงินฝาก ท่านทราบหรือไม่ว่าปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายคุ้มครองเงินฝาก / ค่าประกันเงินฝาก 50 ล้านบาท สำหรับบัญชีเงินฝากที่เปิดกับธนาคารพาณิชย์*	84.02%	15.98%

* หมายเหตุ : เป็นการตั้งคำถามในปี 2556 ซึ่ง พ.ร.บ.คุ้มครองเงินฝากให้ความคุ้มครองเงินฝาก 50 ล้านบาท

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขต
กรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อประกอบการวิจัยหลักสูตรเศรษฐศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง [] หน้าข้อความที่เป็นจริง และเติมข้อความลงใน
ช่องว่างให้สมบูรณ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ

[] 1) ชาย

[] 2) หญิง

2. อายุ

ตอบ.....ปี

3. สถานภาพการสมรส

[] 1) โสด

[] 2) สมรส

[] 3) หย่าร้าง / แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษา

[] 1) ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

[] 2) ระดับปริญญาตรี

[] 3) สูงกว่าระดับปริญญาตรี

5. รายได้ต่อเดือน (เงินเดือน เบี้ยเลี้ยง อาชีพเสริม (ถ้ามี))

ตอบ.....บาท

6. ท่านมีรายจ่ายต่อเดือนจำเป็นที่ต้องจ่ายทุกๆ เดือน (ค่าอาหาร ค่าที่อยู่ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่า
น้ำมันรถ และค่าของใช้จำเป็น) ประมาณเดือนละ

ตอบ.....บาท

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต

1. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาท่านชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนหรือไม่

☐ 1. เคย	☐ 2. ไม่เคย
---------------------------------	------------------------------------
2. จำนวนบัตรเครดิตในครอบครอง

☐ 1) 1 ใบ	☐ 2) 2 ใบ
☐ 3) 3 ใบ	☐ 4) มากกว่า 3 ใบ
3. ส่วนใหญ่ท่านใช้บัตรเครดิต กรณีใด (เลือกได้ 1 ข้อ)

☐ 1) ใช้เมื่อเงินสดหมด
☐ 2) ใช้แทนเงินสดในการซื้อสินค้าและบริการต่างๆ
☐ 3) ใช้เป็นส่วนลดในการซื้อสินค้าและบริการต่างๆ
☐ 4) ใช้ผ่อนชำระสินค้า
☐ 5) ถอนเงินสดจากตู้ ATM เพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน
4. การใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตโดยส่วนใหญ่ท่านใช้จ่ายในวงเงินประมาณเท่าไร

☐ 1. เต็มวงเงินที่ทางธนาคารกำหนด
☐ 2. ขึ้นอยู่กับความต้องการในการซื้อสินค้า
☐ 3. ใช้จ่ายโดยมีขีดจำกัด กับปริมาณเงินที่หาได้ในแต่ละเดือน
5. โดยปกติแล้วท่านมีการวางแผนการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตในแต่ละเดือนหรือไม่

☐ 1. มีการวางแผนโดยการกำหนดวงเงินที่จะใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตอย่างชัดเจน
☐ 2. ไม่เคยมีการวางแผนในการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต
6. หลังจากการเป็นสมาชิกบัตรเครดิต ทำให้การใช้จ่ายใช้สอยของท่านเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างไร

☐ 1. เพิ่มขึ้น	☐ 2. คงเดิม	☐ 3. น้อยลง
---------------------------------------	------------------------------------	------------------------------------

ส่วนที่ 3 ระดับความเข้าใจทางการเงิน (Financial Literacy)

1. สมมติว่ามีทางเลือกในการลงทุน 2 ทางเลือก คือ

A ได้รับดอกเบี้ย 1% ต่อเดือน
B ได้รับดอกเบี้ย 12% ต่อปี

 ท่านคิดว่าควรเลือกทางใด

☐ 1. เลือก A	☐ 2. เลือก B
☐ 3. เลือกทั้ง A และ B	

2. สมมติว่าท่านฝากเงิน 100 บาท ได้รับดอกเบี้ย 5% ต่อปี สิ้นปี จะมีเงินกี่บาท

1. 100 บาท

2. 105 บาท

3. 110 บาท

4. 115 บาท

3. หากท่านผิคนัดชำระเงินกู้จากธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งแล้ว ท่านคิดว่าธนาคารแห่งอื่น จะทราบหรือไม่

1. ไม่ทราบ

2. ทราบ

4. ท่านทราบหรือไม่ว่าปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายคุ้มครอง/ค้ำประกันเงินฝาก 50 ล้านบาท สำหรับบัญชีเงินฝากที่เปิดกับธนาคารพาณิชย์

1. ไม่ทราบ

2. ทราบ

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ผู้ศึกษา

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ-นามสกุล

นางสาววรรณัฐกานต์ นุชพุ่ม

ประวัติการศึกษา

ปี 2547 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ

บัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ (แขนงคอมพิวเตอร์ธุรกิจ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

บริษัท พานาโซนิค ชิว เซลส์ (ประเทศไทย) จำกัด

